

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

- * Türkiye'de "Sol" Sapma
- * Ezilen cins: Kadın
- * Paris Komünü
- * Yasser Arafat'la Konuşma
- * Portekiz'de Devrimci Mücadelenin Tarihi

TÜSTAV

cilt3 /sayı 16
1975 nisan

İÇİNDEKİLER

25 Şubat 1975'den 1 Nisan 1975'e	3
1967'den 1972'ye Anti - Emperyalist Uyanış / İLKE	4
Finans Kapital Şimdi de İran'a Açılmak İstiyor	17
Ezilen Cins Kadın / Mehmet Savca	20
Portekiz'de Karşı - Devrim Bir Kere Daha Ezildi	32
Paris Komünü'nün 70. Yıldönümü Münasebetiyle / G. Dimitrov (Mart 1941)	38
Yasser Arafat'la Konuşma	42
Tekstil Sanayiindeki Krizin, Kökleri ve Sonuçları	51
Milliyetçi Cephe Hükümeti Kuruyor	53
Portekiz'de Devrimci Mücadelenin Tarihi / P. Gilhod	58
Emperyalizmin Taksim Planları ve Kıbrıs Cumhuriyeti / Mehmet Yüksel	66
Sol Sapmanın Eleştirisi / İLKE	76

TÜSTAV

Sahibi : Oya Baydar / Yazışleri Müdürü : Aydın Engin / Yazışma ve havale adresi : P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım adresi : Çemberlitaş, Piyerloti cad. 37/c İstanbul / Abone şartları Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi-Baskı : Murat Matbaacılık Kollektif Şirketi / İlan : Tam sayfa 500 lira. Diğer ilanlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih : 8 nisan 1975

25 Şubat 1975'den 1 Nisan 1975'e

25 Şubat 1975

● Ortak Pazar (AET) ülkelerindeki işsiz sayısı 4 milyon 200 bine yükseldi. 1974'de işsizlik oranının en fazla arttığı ülke, Danimarka (yüzde 160). Çalışan nüfusa göre işsizlik oranı bakımından Danimarka gene ilk sırada yer aldı : yüzde 11,8. Bu oran diğer AET ülkelerinde ise şöyle: Fransa'da yüzde 8,1; Belçika'da yüzde 5,7; Almanya'da yüzde 5,1; İtalya'da yüzde 5,3; Hollanda'da yüzde 5,2; Kuzey İrlanda'da yüzde 7,7; İngiltere'de 3,2.

● Yunanistan'da ordu içindeki faşist unsurlar bir darbe teşebbüsüne giriştiler. Ancak Deniz Kuvvetlerinin çabası ile darbe önlendi. Resmî rakamlara göre 40, bazı ajans

haberlerine göre ise 300 faşist subay tutuklandı. Darbeciler arasında 1967 darbesinin önemli isimlerinden Albay Atanosios Perkidis ve Binbaşı Konstantin Bolaris'in bulunduğu da bildirildi.

● Başbakan Sadi İrmak, Almanya'nın sağ eğilimli Die Welt gazetesine özel bir demeç verdi. İrmak demecinde, bir süre önce kesilen ABD askerî yardımından söz etti ve Türkiye'nin «ne pahasına olursa olsun» NATO'dan çıkmayacağını söyledi. İrmak aynı özel demeçte bir soruyu cevaplarken «Amerikan aleyhtarı olan halk değildir» dedi.

1967'den 1972'ye Anti Emperyalist Uyanış

İLKE

İkinci Dünya Savaşından sonra en güçlü emperyalist mihrak haline gelen ABD emperyalizmi ile yerli egemen sınıfların ortaklığının pekişmesi 1964 sonralarına rastlar ve ünlü Marshall yardımı ile 1948'lerde somutlanır. DP iktidarından sonra bu ortaklığın işbirliğinin adım adım geliştiği görülür. O yıllarda «Amerika olmasa yaşayamayız» veya «velinimetimiz Amerika» propagandası kitleler arasında yaygınlaştırılmaktadır. ABD emperyalizmine karşı yükselen sesler son derece cılızdır. Kore'ye, oradaki bağımsızlık ve kurtuluş mücadelesini bastırmaya, ABD'nin talebi üzerine ve ABD emperyalizmine «sadakat» i ispatlamak üzere asker gönderilmesine sadece Barışseverler Derneği karşı çıkar ve üyeleri tutuklanır.

1960 sonrasında, bir yandan emekçi kitlelerde ve demokratik güçlerde görülen uyanış, bir yandan nisbi demokrasi ortamının gelişmesi, öte yandan yerli egemen sınıfların emperyalizmle ortaklıklarının her yönüyle, her olayda ortaya çıkması 1965'de, o sırada ABD emperyalizminin kilit adımı sayılan Demirel'in iktidara gelmesi ve başbakan olması, anti-emperyalist uyanışı gündeme getirir.

O sıralarda emperyalizm büyük ölçüde ABD emperyalizmi ile özdeş görülmektedir.

Aşağıdaki belgede, anti-emperyalist, anti-Amerikan hareketlerin ve bilinçlenmenin yoğunlaştığı 1967 yılı başından, 12 Mart faşizmi dönemine kadar ki bazı olaylar, tarihler, dönemeçler, eylemler kronolojik sıra içinde ele alınmış ve anti-emperyalist mücadelenin yeni boyutlarla süreceği bir döneme ışık tutmak üzere, küçük bir hatırlatma yapılmak istenmiştir.

1967/Ocak — Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, ikili anlaşmalarla ilgili çalışmalarla yakında başlanacağını açıkladı.

1967/Ocak — Başbakan Demirel «Türkiye NATO dışında emniyette sayılamaz» dedi.

1967/Ocak — Demirel, Amerikan Üsleri konusunda tenkitte bulunanları «Türkiye'yi NATO'dan ayırmakla» itham etti.

1967/Ocak — Türkiye ile Amerika arasındaki ikili anlaşmaların değiştirilmesi ve bir temel anlaşma haline getirilmesi için Dışişlerince görüşmelere başlandı.

1967/Ocak — Aybar, «İktidara gelirse, yurdumuzu sömürmek isteyen ister Amerika ister Rusya olsun hepsini dışarıya kovacağız» dedi.

1967/Şubat — Boran Mecliste, Amerikan Üsleri konusunda TCK'nun

125. maddesini okuyarak, «Türkiye topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı hakimiyetine vermekten sorumlu olanlar ölüm cezasına çarptırılırlar» dedi.

1967/Şubat — Karikatürist Ali Ulvi hakkında Amerikan CIA teşkilâtını eleştiren bir karikatür çizdiği için 6 yıl ağır hapis istendi.

1967/Mart — Amerika ile Türkiye arasında 65 milyon dolarlık yeni bir ikraz anlaşması imzalandı.

1967/Nisan — Halkın Sesi gecesinde aşıklar, Amerika'nın Vietnam politikasını protesto ettiler.

1967/Nisan — Türkiye'ye yapılan askerî yardımın % 44'ünün Amerika'ya kâr kaldığı açıklandı.

1967/Mayıs — CIA'nın bozguncu faaliyetlerini açıklamak üzere TMGT tarafından bastırılan afişlere matbaada el kondu.

1967/Mayıs — İzmir'in çeşitli semtlerinde «İstiklâl Savaşını Amerikan mandası olmak için yapmadık» yazılı beyannameler dağıtıldı ve afişler asıldı.

1967/Haziran — Adana'da Amerikan aleyhtarı nümayişlerle ilgili olarak haklarında dava açılan 43 kişiden 23'ü beraat etti.

1967/Haziran — TMTF ile T.Ü. ve T. Okullar öğrenci birliklerinin düzenlediği «Amerika'yı Protesto Mitingi» nde binlerce genç «Türkiye tam istiklâline kavuşuncaya kadar emperyalizme karşı savaşmak için» and içtiler. Miting sırasında Amerikan uçak gemisinin mürettebatı karaya çıkmadı.

1967/Haziran — TMGT ve TMTF mitingte gençlerin hırpalanmasını protesto ederek, «Türkiye'deki Amerikan üslerini söküp atacağız» dediler.

1967/Temmuz — Aybar, Amerika'nın her zaman için Türkiye'yi bir olup bitti şeklinde savaşa sürükleyebileceğini belirtti.

1967/Temmuz — TMGT ve TMTF başta olmak üzere bütün devrimci gençlik kuruluşları Ankara'da bir toplantı yaptılar. Toplantı sonunda dağıtılan bildiride, Amerikan emperyalizminin Türkiye halkı üzerinde sonu faşizme gidecek bir oyun tezgâhladığı açıklandı ve bütün halk emperyalizme ve faşizme karşı savaşa çağrıldı.

1967/Ağustos — FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu), Amerika'nın Hiroşima'ya attığı atom bombasının 22. yıldönümü münasebetiyle yayınladığı bildiride, Amerikan emperyalizmi bugün de tehditleriyle milyarları sömürmeye çalışmaktadır demiştir.

1967/Ağustos — TİP'in Silvan'daki mitinginde, «Tarihte ilk defa millî kurtuluş savaşını vermiş bir millet olduğumuz halde bugün yine emperyalizmin kucağına düşmüş, yarıbağımlı bir ülke durumundayız» dendi.

1967/Eylül — 50 milyon metre karelik Türk toprağının Amerika'ya satılmış olduğu açıklandı. Üs ve tesisler genellikle Adana, Ankara, İzmir, Manisa, Diyarbakır, Erzurum, Konya, İskenderun, Karamürsel, Samsun ve Trabzon'da bulunmaktadır.

1967/Eylül — TÖS Genel Başkanı, öğretmenlerin emperyalizme karşı direneceklerini açıkladı.

1967/Eylül — FKF tarafından «Emperyalizmin Çıkmazı» konulu bir açık oturum düzenlendi.

1967/Eylül — Türkiye'deki Amerikan askerî işyerlerinde çalışan 8000 işçi greve gitmeğe karar verdi.

1967/Eylül — Singer grevi dolayısıyla TMGT tarafından yayınlanan bildiriye, Türkiye'nin bir Amerikan sömürgesi olmadığı, Türk işçisinin alın-
terinin sömürülmesine göz yumulmayacağı açıklandı.

1967/Eylül — Diyarbakır üssüne Türk subay ve erleri sokulmuyor.

1967/Eylül — Türk Harp - İş Federasyonu Adana İncirlik Hava Üs-
sünde grev uygulamasına başladı.

1967/Ekim — Amerikalılar Türkiye'yi dünya pamuk piyasasından sil-
mek için, Türk köylüsünü buğday ekmeğe teşvik ederken, tohumluk ola-
rak bitli Sonora - 64 buğdayını veriyorlar.

1967/Ekim — Amerikan üslerindeki grev, NATO tatbikatının aksama-
ması için «millî güvenlik» endişesiyle (!) ertelendi.

1967/Ekim — Amerika Savunma Bakanı Mc Namara'nın Türkiye'ye
gelişi gençlik kuruluşları ve devrimci sendikalar tarafından protesto edil-
di.

1967/Ekim — İzmir'li öğrenciler, 6. filo erlerinin karaya çıktığı yere
üzerinde «Gideceksiniz» yazılı bir çelenk bıraktılar.

1967/Ekim — TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas, Emperyalist Amerika'n-
nın Akdeniz korsanı 6. filosunu boğaziçinde görmek istemiyoruz dedi.

1967/Ekim — Öğrenciler Dolmabahçe'de Amerikan askerlerinin kara-
ya çıkmasını engellediler.

1967/Ekim — O.D.T.Ü. Öğrenci Birliği başkanı, Amerika ile mücade-
le edeceğiz dedi.

1967/Ekim — İstanbul'da öğrenciler, 6. filoyu protesto için açlık grev-
vine başladılar.

1967/Ekim — 6. filoyu protesto eden gençler Amerikan bayrağını yak-
tılar.

1967/Ekim — İzmir'de 6. filoyu protesto amacıyla miting düzenleyen
gençler polis tarafından coplandı.

1967/Ekim — Singer grevcileri, mücadelelerinin Amerikan sermaye-
sinin sömürüsüne karşı olduğunu açıkladılar.

1967/kasım — Kıbrıs mitinginde Amerikan bayrağı yakıldı.

1967/Aralık — Ankara'da gençler NATO aleyhtarı bir miting düzen-
lediler.

1967/Aralık — Gençler, NATO'ya hayır kampanyası açtılar.

1967/Aralık — TMGT tarafından düzenlenen açık oturumda, Türkiye
NATO'ya ve Amerika'ya bağlı olduğu için savaş çıkarsa 2 dakikada 7,5
milyon Türk'ün öleceği açıklandı.

1967/Aralık — Amerikan denizcilerine Go Home dedikleri için mah-
kemeye verilen 6 kişi beraat etti.

1968/Ocak — DİSK'e bağlı Başın - İş Genel Kurulunda, NATO'dan
çıkılması için mücadele kararı alındı.

1968/Şubat — Amerikan üslerinde, TRT kanununun koyduğu yasağa
rağmen radyo yayını yapıldığı açıklandı.

1968/Şubat — FATSA'nın 25 köy muhtarı «Amerikan gavuruna birin-
ci ihtarımız» başlığıyla bir bildiri yayınladı.

1968/Mart — Amerikan 6. filosunun gelişi sırasında açlık grevi yapan FKF'liler yargılandılar.

1968/Mart — TİP NATO'ya hayır kampanyası açtı.

1968/Mart — Açıklanan «Çok Gizli» belgelere göre, bir savaş anında Amerika, Türkiye'de biyolojik ve kimyasal silâhlar kullanabilecek.

1968/Mart — Samsun'da Amerikan aleyhtarı bildiri dağıtan 10 TİP'li gözaltına alındı.

1968/Nisan — 308 bilim adamı Türkiye'nin NATO'dan çıkmasını istedi.

1968/Nisan — NATO'nun kuruluşunun 20. yılı dolayısıyla öğrenciler, sokaklara «NATO'ya hayır» yazıları yazdılar.

1968/Nisan — Devrimci kuruluşlar «NATO'ya hayır» kampanyası açtılar.

1968/Nisan — Yapı - İş Sendikası Amerika'lı işveren Foster WHEELER'in işyerinde grev ilân etti.

1968/Nisan — Konya'da «NATO'ya hayır» bildirisini dağıtan TİP üyeleri ile temas eden liseli öğrenciler karakolda dövüldü.

1968/Nisan — Samsun'lu köylüler «Amerika'lı seni istemiyoruz» başlıklı bir bildiri yayınladılar.

1968/Mayıs — Anadoluhisar'ı FK'ne saldıranlar «NATO'ya hayır, her şey bağımsız Türkiye için» yazılı dövizleri yırttılar.

1968/Mayıs — Aybar, 28 - 29 Nisan 1960 hareketi, Türk gençliğinin Amerikan emperyalizmine ilk karşı çıkışıdır dedi.

1968/Mayıs — Ankara'da 28 Nisan'ı anmak için düzenlenen toplantıda, «Yaşasın Bağımsız Türkiye» diye bağırarak gençlerin üzerine saçılar saldırdı.

1968/Mayıs — Halk Ozanları Derneği NATO'ya hayır kampanyasında gençlerin coplanması bir bildiri ile kınadı.

1968/Mayıs — Devrimci gençler Taksim'de NATO amblemini yaktılar.

1968/Mayıs — 17 örgüt 14 - 19 Mayıs'ı «NATO'ya hayır» haftası olarak ilân etti. Sokaklara gençler «NATO'ya hayır» «Kahrolsun Amerika» yazıyorlar ve afişler asıyorlar.

1968/Mayıs — Dolmabahçe'de çadır kurarak Amerikan 6. filosunu protesto eden gençler 6'şar ay hapis ve 500'er lira para cezasına mahkûm edildiler.

1968/Haziran — Sandalına «NATO'ya hayır» yazan balıkçı karakolda sorguya çekildi.

1968/Haziran — Amerikan Büyükelçisi Parker HART, Çankırı'da motorize birlikler tarafından karşılandı.

1968/Haziran — «Amerika bütçesindeki açık nedeni ile birçok ülke gibi, Türkiye'ye de yaptığı yardımı kısacaktır» haberi verildi.

1968/Haziran — Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneğince yayınlanan bildiride, emperyalizme, NATO'ya «hayır» denildi ve yurdumuzdan kovulması istenildi.

1968/Temmuz — Karabük Demir Çelik Fabrikalarında çalışan 12 bin işçi Amerika'dan ithal edilen fasulyenin yemek olarak verilmesini protesto etti.

1968/ Temmuz — Öğrenciler 6. filoyu protesto ettikleri için, polis Gümüşsuyu öğrenci yurdunu bastı. Birçok öğrenci ağır yaralandı. Bir öğrenci komada.

1968/ Temmuz — Ankara'da Amerikan Haberler Merkezi, Pan Amerikan Hava Yolları, Amerikan Kütüphanesine taş ve molotof kokteyl atıldı. Tuslog Komutanlığı ve AID binası da taşlandı.

1968/ Temmuz — İzmir'de 6. filoya mensup erlerle gençler arasında çatışmalar oldu.

1968/ Temmuz — Polis tarafından komaya sokulan öğrenci Vedat Demircioğlu öldü.

1968/ Temmuz — Trabzon'da öğrenciler Amerikan radar üssüne kadar bir protesto yürüyüşü yaptılar.

1968/ Temmuz — İstanbul'daki mitingde Amerikan emperyalizmi ve onun Türkiye'deki uşakları ile mücadele etmek için ant içildi.

1968/ Temmuz — Polisin öğrencilere karşı sürdürdüğü vahşet nedeni ile FKF tarafından yayınlanan bildiride, Amerikan emperyalizminin köpeği 6. filoya karşı direnenlere karşı yapılan hunharca saldırı protesto edildi.

1968/ Temmuz — DİSK tarafından yayınlanan bildiride, Teknik Üniversite talebe yurdunun polis tarafından basılışı protesto edildi ve işçilerin emperyalizme karşı mücadeleye katılmaları istendi.

1968/ Temmuz — Çeşitli öğrenci kuruluşları polisin baskını ve Amerikan emperyalizmini kınayan bildiriler yayınladılar.

1968/ Temmuz — Polis baskınında öldürülen öğrenci Vedat Demircioğlu için yapılan mitingde, polis öğrencilere saldırdı.

1968/ Ağustos — Demirel hükümeti ABD ile yeni bir ikili anlaşma imzaladı.

1968/ Ağustos — Seyyar Satıcılar'ın mitinginde Amerikan emperyalizmi protesto edildi.

1968/ Ağustos — Bakır kompleksinin Amerika'ya peşkeş çekilmesini öngören teklifi Türkiye Maden İşçileri Federasyonu protesto etti.

1968/ Eylül — Sinop'ta caddelere «NATO'ya hayır», «Bağımsız Türkiye», «Kahrolsun Amerika» diye yazan gençler polis tarafından dövüldü.

1968/ Eylül — Gençler Amerikan 6. filonun İzmir'e gelişini miting yaparak protesto ettiler.

1968/ Eylül — Demirel, 6. filonun NATO ülkeleri arasında imzalanmış bir anlaşma gereğince her an Türkiye'ye gelebileceğini söyledi.

1968/ Eylül — Silifke'de 6. filoyu protesto eden FKF'li gençler yargılanıyor.

1968/ Eylül — Eskişehir TİP İl Başkanlığının 6. filoyu ve Amerikan emperyalizmini protesto etmek amacı ile yayınladığı bildirilerden dolayı dava açıldı.

1968/ Ekim — İzmir'deki Amerikan Foster Wheeler şirketinde çalışan işçiler, şirketin çalışma güvenliği sağlamamasını protesto etmek için miting yaptılar.

1968/ Ekim — Türkiye'deki CIA Ajanları açıklandı.

1968/ Ekim — O.D.T.Ü.'li gençler Amerikancı eğitim istemedikleri için boykota başladılar.

1968/Ekim — Eğitime Amerikan sistemini getiren bakanın istifası istendi.

1968/Kasım — Samsun'da «Tam Bağımsız Türkiye» yürüyüşüne çıkan gençler polis tarafından tutuklandı.

1968/Kasım — Gençler Amerikan Elçisi Komer'in Türkiye'ye gelişini protesto ettiler. Gözaltına alınanlar oldu.

1968/Aralık — Montrö antlaşmasını çiğneyen Amerika, savaş gemilerini Karadeniz'e çıkarttı.

1968/Aralık — Tabii Senatör Ahmet Yılmaz, NATO Türkiye'nin güvenliğine yardımcı olamaz diyerek ikili anlaşmaların feshini istedi.

1969/Ocak — Türkiye ile Amerika arasındaki ikili anlaşmalarla ilgili olarak yapılan görüşmelerde, Türk Genel Kurmayının üs ve tesisleri kontrol altına almak için yaptığı teklife Amerika cevap vermiyor.

1969/Ocak — Gençler, montaj sanayii ve emperyalizmi protesto etmek için İzmit - İstanbul arasında 3 gün süren bir yürüyüş yaptılar.

1969/Ocak — O.D.T.Ü.'de Amerikan Büyük Elçisi Komer'in arabası yakıldı.

1969/Ocak — İ.T.Ü.'de Komer'in resmi ve Amerikan bayrağı yakıldı.

1969/Ocak — İstanbul Üniversitesi bahçesinde öğrenciler «İtler ve Komer giremez» yazdılar.

1969/Ocak — İstanbul'da Komer aleyhinde yazı yazan gençlere polis ateş açtı.

1969/Şubat — 22 öğrenci örgütü, halkı, Amerikan 6. filosunun İstanbul'a gelişini protestoya çağırdı. Yayınlanan bildiriye, 6. filo 54 tane ikili anlaşmanın ve 101 tane Amerikan üssünün bekçisidir dendi.

1969/Şubat — 25 bin öğretmen, öğretmen kıyımını ve Amerikancı eğitim sistemini protesto ederek yürüdü.

1969/Şubat — Devrimci Türk kadınları «Ya İstiklâl Ya Ölüm» yazılı bir bayrakla yürüyerek, 6. filonun İstanbul'a gelişini protesto ettiler.

1969/Şubat — 6. filoyu protesto eden gençlere Taksim'de saldıran polis, yakaladıklarını döverek Emniyet'e götürmüştür.

1969/Şubat — Üstünde anti - emperyalist mücadelenin şehidi Vedat DEMİRCİOĞLU'nun resmi olan bir bayrağı, gençler Beyazıt Kule'sine çektiler.

1969/Şubat — 6. filoyu protesto eden gençler, «Bağımsız Türkiye», «Millî Ordu», «Altıncı Filo Defol» sloganları ile yürüdüler.

1969/Şubat — 6. filoya karşı gösteri yapanlara Taksim'de gericiiler ve polis saldırdı. İki kişi öldü. Çok sayıda yaralanan oldu.

1969/Şubat — Anti - emperyalist yürüyüşe katılan 76 gençlik örgütünce yayınlanan bildiriye, «Emperyalist Amerika'nın ve işbirlikçilerin bu oyunları tarihin akışını geriye çeviremez» denildi.

1969/Şubat — TÖS, kanlı pazarı yaratan, teşvik edenlerden hesap sorulmasını istedi.

1969/Mart — New - York ve Stocholm'daki devrimci Türk dernekleri yayınladıkları bildiriye Amerikan emperyalizmini takbih ederek, Türkiye'deki bütün devrimci hareketleri desteklediklerini bildirdiler.

1969/Mart — Kanlı Pazar'ın katilleri yakalanmazken, yürüyüşe katılan gençler yargılanmaya başlandılar.

1969/Mart — Malatya'da 10 bin köylü, işçi ve öğrencinin katılımıyla «İşsizlik, Açlık ve Emperyalizm» i protesto mitingi yapıldı.

1969/Mart — Gaziantep'te yapılan mitingte Amerika ve işbirlikçilerine karşı halk mücadelesi açılmıştır.

1969/Mart — Ağrı'da Amerikan emperyalizmini yeren bildiriler dağıtan FKF'li gençleri polis topladı.

1969/Mart — Kastamonu'da anti - Amerikan bildiriler dağıtıldı ve sokaklara yazılar yazıldı.

1969/Mart — Bursa'da anti - emperyalist bildiri dağıtan gençleri polis gözaltına aldı.

1969/Mart — Amerikalı Profesörün İktisat Fakültesindeki konferansını protesto eden öğrenciler, «Go Home» diye bağırıldılar.

1969/Mart — 42 gençlik örgütü temsilcisi, yabancı üslere ve yabancı şirketlere karşı sürekli eylem yapma kararında olduklarını açıkladılar.

1969/Mart — Amerikan «Potash and Chemical Corporation» firmasına Bor tuzlarının işletmesi için imtiyaz verildi.

1969/Nisan — Atlantis - II adlı Amerikan gemisi Karadeniz'e açıldı.

1969/Nisan — CIA uzmanı Büyük Elçi Komer Amerika tarafından elçilikten alındı.

1969/Nisan — Türk Harp İş Federasyonu 4 bin Türk işçisinin çalıştığı Amerikan askerî işyerlerinde grev kararı aldı.

1969/Nisan — O.D.T.Ü. işgal edildi. Öğrenciler, «bugün bir Amerikan eğitim üssü işgal edilmiştir» dediler.

1969/Nisan — İstanbul Üniversitesinde boykot başladı. Öğrenci temsilcileri boykot süresince, gruplar halinde emperyalizmin ekonomik ve kültürel üslerinde çalışmalar yapacaklarını açıklamışlardır.

1969/Nisan — Söke'de «Toprak Reformu ve Emperyalizmle Savaş» mitingi yapıldı.

1969/Nisan — NATO - İŞ Sendikasının İzmir'deki Amerikan işyerlerinde başlattığı grev sürüyor.

1969/Mayıs — İzmir'de işçiler Executer isimli Amerikan gemisini işgal ederek Amerikan mallarının indirilmesini engellediler.

1969/Mayıs — İşçiler yabancı sermayeli çeşitli işyerlerinde direnişe geçtiler.

1969/Mayıs — İlâç sömürüsüne ve yabancı sermayeli ilâç işyerlerine karşı direnişe geçen öğrenciler bir yürüyüş yaptılar.

1969/Haziran — Amerikan işyerlerinde grev yapan işçiler, yöneticilerin tutumlarını protesto ederek Valiliğe gittiler ve Türkiye Amerika'nın sömürgeci olamaz dediler.

1969/Haziran — İstanbul'da polisin öğrencilere saldırısını protesto eden Ankara'lı öğrenciler, TUSLOG karargâhı önünde üç Amerikan arabasını tahrip ettiler ve «Kâtil Polis», «Bağımsız Türkiye» diyerek yürüdüler.

1969/Temmuz — Arabası yakılan Komer'e Türk hükümeti 150.000 liralık bir Cadillac hediye etti.

1969/Temmuz — Amerika ile Türkiye arasında yapılan görüşmelerden sonra 54 ikili anlaşma yeniden düzenlendi. Türkiye'nin lehine değişen hiçbir şey yok.

1969/Temmuz — AİTİA Öğrenci Derneği Başkanı, «kavgamız Ame-

rika ve onun yerli işbirlikçilerine karşıdır ve kavga Amerika'nın Türkiye'den kovulmasına dek devam edecektir» dedi.

1969/ Temmuz — Amerikan 6. filo komutanı verdiği demeçte, 6. filo Akdeniz'de NATO için değil, Amerika'nın millî menfaatlerini korumak için bulunuyor dedi.

1969/ Temmuz — Amerikan emperyalizmini protesto ederken toplum polisleri tarafından şehit edilen Vedat DEMİRCİOĞLU, ölümünün 1. yıldönümünde anıldı. DEMİRCİOĞLU'nun katilleri bulunamadı.

1969/ Ağustos — «Bağımsız Türkiye» diye bağırarak Deniz Harp Okulu öğrencileri hapse mahkûm oldu.

1969/ Ağustos — Üniversite'de düzenlenen forumda, CIA ajanları, burjuva uşakları üniversite yönetiminde kaldıkça üniversite düzelmez dendi.

1969/ Eylül — 30 Ağustos töreninde, gençlik adına yapılan konuşmada, Türkiye'nin Amerikan işgali altında olduğu ve gençliğin ikinci millî kurtuluş savaşı saflarında olduğu söylendi.

1969/ Eylül — Üniversitede düzenlenen forumda gençler «Bağımsız Türkiye için Demokratik Üniversite» yi kurma yolundaki mücadelelerine devam edeceklerini söylediler.

1969/ Eylül — Amerika Türk pamukçuluğunu baltalamaya devam ediyor. ABD Tarım Ataşesi, Adana'da pamuk ekicisine artık bütün dünyada pamuğun yerini sentetik elyafın aldığını söylemiştir.

1969/ Eylül — Mehmet CANTEKİN adlı bir devrimci öğrenci vuruldu.

1969/ Eylül — Taylan ÖZGÜR adlı bir devrimci öğrenci polis tarafından vuruldu.

1969/ Ekim — Öğrenciler, emperyalizme karşı savaşırken ölen, Vedat DEMİRCİOĞLU, Atalay SAVAŞ, Mehmet CANTEKİN ve Taylan ÖZGÜR'ün adlarının üniversitedeki anfilere verilmesini istediler.

1969/ Ekim — Samsun'daki Amerikan radar üssünde bulunan Türk Bayrağının yırtılması protestolara sebep oldu.

1969/ Ekim — S.B.F. ile O.D.T.Ü. öğrenci dernekleri, Amerikan emperyalizmi ve NATO aleyhinde yayınladıkları bildirimlerle siyaset yaptıkları gerekçesi ile kapatıldı.

1969/ Ekim — Samsun'da Türk Bayrağını yakan Amerikalılar tevkif edildiler.

1969/ Ekim — Barış Gönüllülerinin Türkiye'yi intibakında görev alan işbirlikçi Türklerin adları açıklandı.

1969/ Kasım — İ.T.Ü.'de ABD bayrağı yakıldı.

1969/ Kasım — Deniz GEZMİŞ'in duruşmasında öğrenciler «Kahrolsun Amerika» diyerek tezahürat yapmışlardır.

1969/ Kasım — Genel Kurmay Başkanlığı da Barış Gönüllülerine karşı çıktı.

1969/ Aralık — Mehmet Büyüksevinç adlı bir devrimci vuruldu.

1969/ Aralık — İzmir'e gelen 6. filo gençlerin protestosu ile karşılaştı. 20 Amerikan aracını tahrip eden gençler, 50 kadar Amerikalı subay ve eri de dövdüler.

1969/ Aralık — Battal Mehedoğlu adlı bir devrimci öldürüldü.

1969/ Aralık — 69 deniz subayı bir bildiri yayınlayarak, cinayeti işle-

yenileri protesto ettiler ve subayların da devrimcilerin yanında olduklarını açıkladılar.

1969/Aralık — Battal Mehetőđlu'nun cenaze törenine onbinler katıldı.

1970/Ocak — TUSLOG'daki patlamada Amerikalılara ait bir araç hasar gördü.

1970/Ocak — Amerika haşhaş üretiminin yasaklanması için hükümet baskı yapıyor.

1970/Ocak — Mürted Amerikan üssünde bir Türk assubayına Amerikan erleri tarafından silâh çekildi.

1970/Şubat — Mersin'e gelen 6. filoya mensup erler karaya çıkınca halkın protesto gösterileri ile karşılaşmışlardır. Bu arada Amerika aleyhtarı bildiri dağıtan öğrenciler polis tarafından dövülmüşlerdir.

1970/Şubat — O.D.T.Ü.'de öğrenciler Amerikancı Mütevelli Heyet'i istemiyor.

1970/Şubat — A.T.T.F. «NATO Kampanyası» açarak, bütün halkı Nato'ya ve Amerikan emperyalizmine karşı mücadeleye çağırdı.

1970/Şubat — Filistin'de çarpıştıkları iddiası ile sınırda tutuklanan gençler, «Emperyalizme karşı nerede olursa olsun dövüşmek, vatan için dövüşmek kadar mukaddestir» dediler.

1970/Şubat — Sivas'da düzenlenen «Bağımsızlık Haftası»nda Barış Gönüllüleri protesto edildi.

1970/Şubat — Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencileri Amerikan bayrağını yaktılar ve Barış Gönüllülerinin okuldaki görevlerine son vermesini istediler.

1970/Mart — Amerikan Haberler Merkezi duvarlarına «Amerika'nın işbirlikçilerine karşı birleşelim» yazılı afişler asan gençlere polis saldırdı.

1970/Mart — Ticaret Bakanlığınca Zonguldak'ta açılan Türk - Vietnam Dostluk Derneğini ve sergiyi protesto edenler polisçe yakalandı.

1970/Mart — TDGF'nin düzenlediği «Bağımsızlık Haftası»nda forumlar düzenlendi. Ankara'daki gösterilerde iki devrimci genç sağcılar tarafından vuruldu. Gençler ilk B.M.M. binası önünde bağımsızlık andı içtiler. İ.D.D.K.O. yayınladığı bildiride Amerikan emperyalizmini lânetleyerek, «Yaşasın Türkiye'de, Ortadoğu'da ve de tüm dünyada emperyalizme karşı bağımsızlık için savaşan mazlum halkların zaferi» demiştir.

1970/Mart — İ. Devrimci Yüksek Öğretmenliler bir bildiri yayınlarak emperyalizmin boğazlanmasına kadar işçi - köylü yığınlarının teşkilatlanması için çalışacaklarını söylediler.

1970/Nisan — D.G.S.A.'da «Emperyalizme Karşı Dünya Halkları» adlı sergi açıldı ve bir kültür şenliği başlatıldı.

1970/Nisan — NATO antlaşmasının 21. yıldönümünde NATO flâması yakıldı ve Amerikan emperyalizmi de protesto edildi.

1970/Mayıs — Amerika, Türkiye'nin fındık üretimini yasaklamasını istedi.

1970/Haziran — Erzurum'da bir öğrenci, «Yaşasın Bağımsız Türkiye» diyerek kendini yaktı.

1970/Temmuz — Afyon ekiminin Amerika'nın isteği üzerine sınırlandırılması tepki yarattı.

1970/ Temmuz — Tarım Bakanı, afyon ekiminin tahdidi konusunda Amerika'yı savundu.

1971/ Şubat — NATO Genel Sekreteri, Türkiye'nin güvenliği Amerikan yardımına bağlıdır dedi.

1971/ Mart — Ankara'da 4 Amerikalı asker kaçırıldı. T.H.K.O. adlı örgüt bir bildiri yayınlarak Amerikalı erleri kendilerinin kaçırdığını ve 400 bin dolar fidye istediklerini açıkladı.

1971/ Mart — Adalet Bakanı, «4 Amerikalıyı Deniz Gezmiş ve arkadaşları kaçırdı» dedi.

1971/ Mart — 4 Amerikalı serbest bırakıldı.

1971/ Mart — Komutanlar, 12 Mart Muhtırasını verdiler.

1971/ Nisan — Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı İhsan Topaloğlu, «Milli petrol politikası izlenecek, madenlerimiz yabancı ellerden kurtarılacak» dedi.

1971/ Nisan — ABD eski Ankara Büyükelçisi Parker Hart, «En iyi yatırım Türkiye'ye yardımdır. Yeni hükümet yabancı sermaye yatırımını desteklemeli» dedi.

1971/ Nisan — İhsan Topaloğlu, «Yabancı şirketlerden bir şey beklemeyiniz» dedi.

1971/ Nisan — 14 ilde sıkıyönetim ilân edildi. Yurtseverlere, devrimcilere, sosyalistlere baskı ve «insan avı» başladı.

1971/ Temmuz — Erim, «Yılanın kafası henüz ezilmedi» dedi.

1972/ Mart — Erim, «ABD ile bağlar daha kuvvetli olacak» dedi.

1972/ Mart — Amerika'da Erim aleyhine gösteriler yapıldığı açıklandı.

1972/ Mart — Erim, Amerikan işadamlarına, «Sıkıyönetimin uzatılabileceğini» söyledi.

1972/ Mart — Erim, Amerika'ya gitti. ABD'de «Sıkıyönetim bölgelerini azaltmayı düşünmüyoruz» dedi.

26 Şubat 1975

- Milletvekillerinin maaşlarına yeniden zam geldi. Yargıcı maaşlarında yapılan bir ayarlamadan yararlanan milletvekilleri, 54 bin liralık bir yan ödeme almaya hak kazandılar.
- Anayasa Mahkemesi, Af Kanununun kapsamı dışında kalan 146/3. maddeyi de af kapsamına aldı. Böylece Türk Ceza Kanununun 146/3. maddesinden hüküm giyenler 12 yıllık indirimden yararlanacaklar.
- Tekstil İşverenleri Sendikası, Başbakan İrmak'ın arabuluculuğu sonunda işkolu düzeyindeki genel lokavtı «şimdilik» erteledi.

27 Şubat 1975

- Korutürk'ün hükümeti kurma görevini yeniden Sadi İrmak'a vermesi bekleniyor.
- 1975 Yılı Bütçesi CHP'lilerin verdiği 136 red oyuna karşılık AP, DP, CGP, MSP, CGP ve MHP'lilerin 230 oyu ile kabul edildi. Bütçe oylamasında DP'lilerin Milliyetçi Cephe paralelinde oy kullanması dikkati çekti.

- Almanya'nın ana muhalefet partisi Hristiyan Demokrat'ların Berlin bölgesi lideri Peter Lorenz, Almanya'nın ünlü Anarşist - terörist çetesi Baader - Meinhoff tarafından kaçırıldı. Baader - Meinhoff, Batı Berlin Belediye Başkanlığına adaylığını koyan Peter Lorenz'le karşılık tutuklu bulunan 13 üyesinin serbest bırakılmasını istiyor.
- İran ve OPEC ülkelerinin başta

Mısır ve Suriye olmak üzere geri kalmış ülkelere yaptıkları yardımların toplamının, Amerika, Avrupa ve Japonya'nın yaptıkları toplam yardımdan daha fazla olduğu açıklandı. İran ve OPEC ülkelerinin geri kalmış ülkelere yaptıkları yardımın toplamı 9 milyar 280 milyon dolar. ABD, AET ve Japonya'nın toplam yardımları ise 9 milyar 250 milyon dolar.

28 Şubat 1975

- Kıbrıs sorununu görüşmekte olan Güvenlik Konseyinde çok sert tartışmalar oluyor. Türkiye, konseyin Kıbrıs'a ilişkin karar tasarılarında «kınama» sözcüğüne kesinlikle karşı çıkıyor. Görüşmelerin çıkmaza girmek üzere olduğu bildiriliyor.
- Kıbrıs Federe Türk Devleti Başkanı Rauf Denktaş, «Birleşmiş Milletler bize zorla bir çözüm kabul ettirmek isterse, derhal bağımsızlığımızı ilân ederiz» dedi.
- Celâl Bayar bir mesaj yayınladı ve DP - AP arasındaki yakınlaşmayı sağlayamadığını açıkladı. Bayar eski Demokrat Partililerin siyasî tercihlerini tesbit etmekte

«bağımsız» davranabileceklerini de mesajına ekledi. Bayar'ın beklenmeyen açıklamasına, eski Demokrat Partilileri, Demokratik Partiye girmeye ikna edememesinin yol açtığı söyleniyor.

- Malatya'da Töb - Der toplantısına düzenlenen faşist saldırılarla ilgili olarak AP eski milletvekillerinden Hamit Fendoğlu (Hamido) tutuklandı.
- Başbakan Sadi Irmak Federal Almanya'nın Ankara Büyükelçisi ile görüştü ve «Sizlere, Türkiye'nin ordusunun ihtiyacı olan silâhı bundan sonra Almanya'dan satın alacağını açıklayabilirim» dedi.

1 Mart 1975

- Cumhurbaşkanı Korutürk bir radyo - TV konuşması yaptı ve partileri bir millî koalisyon kurmaya çağırdı. Aynı konuşmada hükümeti kurma görevini yeniden kontenjan senatörü Sadi Irmak'a verdiğini açıklayan Korutürk'ün mesajı başlıca üç noktada «müdahaleci» bir tavır taşıyordu : Erken seçimin zorunluğu, millî koalisyon şartı ve seçim kanunun, parlamentonun bugünkü kompozisyonunu vermeyecek şekilde değiştirilmesi. Korutürk'ün mesajını yayınlanmadan haber alan AP, mesajın yayınından iki saat sonra Korutürk'e karşı çıktı ve «Cumhurbaşkanının koyduğu

hükümet modelinin gerekçesi ile mutabık değiliz» dedi. CHP ise eski tutumunu izledi ve «erken seçimi öngören teklifi olumlu bulduk» dedi. Diğer partiler ilk günü yuvarlak cevap ve tepkilerle geçtirdiler.

- Kıbrıs'ta EOKA - B örgütü alırm durumuna geçti. Kıbrıs Emekçi Halkın İlerici Partisi (AKEL) bir sağ darbe ihtimalinin kuvvet kazandığını bildirdi ve «bu darbe artık Makarios'u değil Kıbrıs Rum Solu'nu ezmeyi amaçlıyor» dedi.
- Anayasa Mahkemesince, Af Kanunu kapsamının dışında tutulan 146/3. maddesinin kanun kapsamına alınması üzerine bu maddeden

hüküm giyen siyasi mahkûmlar serbest bırakıldı. Ancak serbest bırakılanlardan altısı askere alınıyor.

● DİSK'e bağlı Sosyal İş Sendikası, 19 Mayıs Mağazaları Şişli Şubesinde grev uygulamasına başladı.

● ABD'de Massachusetts Üniversitesinden 20 yaşında bir fizik

öğrencisi atom bombası yaptı. Nükleer fizik eğitimi gören bir amatörün bile atom bombası yapabileceğini kanıtlamak isteyen bir TV yapımcısının organize ettiği girişim «nükleer tehlike» konusundaki tartışmalara yeni bir boyut kazandırdı.

2 Mart 1975

● CHP Genel Başkanı Ecevit, partisinin Antalya'da düzenlediği ve «iç barış mitingi» adını taktığı açık hava toplantısında çok kalabalık bir kitleye hitap etti. Ecevit konuşmasında Töb - Der gibi kuruluşların, saldırı ihtimali olursa düzenledikleri toplantılardan vazgeçmeleri gerektiğini, oysa siyasi partilerin bunu yapamayacaklarını, bu tür toplantıların, partilerin «asli» faaliyeti olduğunu iddia etti.

● Korutürk'ün millî koalisyon önerisine AP başta olmak üzere Milliyetçi Cephe partileri karşı çıktılar. Gazetelerin «kamuoyunu oluşturan kuruluşlar» olarak nitelediği bazı örgütlerin sözcüleri ise millî koalisyonu, genellikle «erken seçim önşartıyla» destekliyorlar. Öneriyi destekleyenler arasında Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu başkanı ve genel sekreteri, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Başkanı, Türkiye Barolar Birliği Genel Başkanı, İstanbul Sanayi Odası, İstanbul Ticaret Odası

Başkanları, Türk Tabipler Birliği 2. Başkanı, DİSK Genel Sekreteri, Türk İş Genel Başkanı dikkati çektiler. TSİP, millî koalisyonun sınıf mücadelesini yumuşatmaya yönelik bir formül olduğunu bildirdi ve karşı çıktı.

● Kıbrıs'ta İngilizlerin denetimindeki Aqratur üssünde Amerikan U - 2 Casus uçaklarının bulunduğu ortaya çıktı. Sovyetler Birliği Büyük Elçisi, olayı doğrulayan Makarios'tan sert bir dille bilgi istedi. Sovyetler Birliği Makarios'u «ikiyüzlülük» le suçluyor.

● Baader-Menhoff çetesi tarafından kaçırılan Hristiyan Demokrat Parti liderlerinden Peter Lorenz, Batı Berlin Belediye Başkanlığına seçildi. Lorenz halâ terörist-anarşist çetenin elinde bulunuyor ve pazarlık sürüyor.

● Feyyaz Berker başkanlığında bir süredir İran teklici sermayesi ile temaslarda bulunan Türk işadamları heyeti döndü. Berker, İran ile çok yönlü ekonomik ilişkiler kurulabileceğini belirtti.

3 Mart 1975

● Merkez Bankasının haftalık bılânçosuna göre döviz rezervlerimizdeki azalma devam etti ve bir haftada 95 milyon dolarlık bir azalma kaydeden rezervler 126 milyon dolara indi. Aynı hafta içinde özel sektöre 850 milyon liralık kredi açıldı.

● İzmir'de Pamuk Mensucat Fabrikasında 1.500 işçiyi kapsayan

lokavt uyuşması başladı. Ege'nin en önemli tekstil fabrikalarından biri olan Pamuk Mensucat ünlü Giraud ailesine ait ve Güney Afrika ve İngiltere'deki büyük tekstil kombinaları ile bağları var.

● Türk Hava Kuvvetlerine savaş uçağı alma kararı ile ilgili olarak başkentte bir çok çokuluslu uçak

yapımcı şirket temsilcileri ile pazarlıklar yapılıyor. The Observer Gazetesinin verdiği bilgiye göre BAC (Jaguar uçaklarını öneriyor), Hawker Siddeley (Harriers uçaklarını öneriyor), Lockheed (Lancer uçağını teklif ediyor), Northrop (F 5 E ya da

F 17 uçaklarını teklif ediyor) şirketleri arasında yoğun bir rekabet sürüyor.

● Karadeniz Ekici Tütün Piyasası açıldı. Baş fiyat 44 lira olarak ilân edildi. Fiyat genellikle normal bulundu.

4 Mart 1975

● Hükümeti kurmakla görevlendirilen Sadı İrmak ilk tur temaslarını tamamladı. Bu arada siyasî partiler de tutumlarını açıkladılar. Buna göre CHP ve DP, Korumak'ın önerisine «evet» derken milliyetçi cephe partileri «hayır» cevabını verdiler.

● Ünlü işadamı Vehbi Koç bir demeç verdi ve «partilerin iç çekişmeleri bir yana bırakmalarını, parlamentoya dayalı güçlü bir hükümet kurulmasını» istedi.

● Nikson döneminde ABD Uyuşturucu Maddeler Programı Müdürlüğü yapan Walter Minnick, Amerikan Senatosunda yaptığı bir konuşmada «Haşhaş konusunda Amerikan halkını yüzkıztarıcı bir biçimde aldattık» dedi. Minnick konuşmasında «Sorumluluğu Türkiye'ye yüklemeyi daha kolay bulmuştuk» dedi ve «neden Türkiye de, bir başka ülke değil?» sorusuna «Türkiye'nin Amerika ile ilişkilerini gözönüne alarak daha kolay baskı yapabileceğimizi

düşündük ve yaptık da» şeklinde konuştu.

● Yıldız Porselen Fabrikasında 23 Eylül 1974 günü başlayan grev anlaşmayla sona erdi.

● Türk İş Genel Başkanı, tekstil işverenlerinin lokavt tehditleriyle ilgili olarak sert bir demeç verdi ve «lokavta başlayanlar dinamitin fitilini ateşleyenlerdir» dedi.

● Etyopya'da yönetimi elinde tutan askerî konsey, toprak reformunun ilkelerini açıkladı. Buna göre 100 dönümden fazla toprak sahibi olmak yasaklandı. Kilisenin elindeki büyük çiftlikler devletleştirilecek, feodallerin ellerindeki topraklar ise kamulaştırılıp köylülere dağıtılacak. Devletleştirme ve kamulaştırmalarda tazminat verilmiyor.

● Sıkıyönetim 4 ilde bir ay daha uzatıldı. Karar partilerin oy birliği ile alındı.

● Eski TİP Genel Başkanı Behice Boran, bir ajansa verdiği demeçte Nisan ayı içerisinde Türkiye İşçileri Partisi adlı bir sosyalist parti kurulacağını açıkladı.

5 Mart 1975

● NATO Başkomutanı Amerikalı general Haig, Brüksel'de «NATO, Türkiye'den vazgeçmez» dedi. Haig, ABD Kongresinin yardımcı kesme kararını da eleştirdi ve «kararın muhakkak düzeltileceğini» söyledi.

● Amerika ile İran arasında mali portesi 15 milyar doları bulan ve «tarihin en büyük ekonomik anlaşması» şeklinde nitelenen bir

ekonomik işbirliği anlaşması imzalandı. ABD, İran'da 13 milyar dolarlık yatırım yapacak.

● Baader - Meinhoff çetesi tarafından kaçırılan ve serbest kalmadan Batı Berlin Belediye Başkanlığına seçilen Peter Lorenz bırakıldı. Alman Sosyal Demokrat Partisi yıllardan beri ilk defa Berlin bölgesinde seçim kaybetti.

● Yunanistan'da ordu içindeki tasfiyeler devam ediyor. 20 General daha emekliye sevk edildi. Buna karşılık faşist cuntanın 1967 darbesinden sonra ordudan çıkardığı 17 general ve emiral yeniden orduya alındı ve kilit noktalara getirildi.

● Sovyetler Birliğinin önerisi ve Cezayir Devlet Başkanı Bumedjen'in arabuluculuğu sonunda Irak Başkan Yardımcısı ile İran Şahı Cezayir'de bir görüşme yaptılar. Irak - İran arasındaki sınır anlaşmazlığının ve diğer anlaşmazlık konularının

çözümlemesi halinde Barzani hareketinin ağır bir darbe yiyeceği bildiriliyor.

● ABD, Türkiye'den 18 ton haşhaş aldı. ABD'ye satılan haşhaşın, haşhaş ekim yasağının kaldırılmasından sonraki rekolden sağlandığı bildiriliyor.

● Türkiye finans kapitalinin önde gelen isimlerinden Kemal Has, ortağı tarafından, bir iş uyuşmazlığı yüzünden çıkan kavga sırasında öldürüldü.

FINANS KAPİTAL ŞİMDİ DE İRAN'A AÇILMAK İSTİYOR

Türkiye Finans Kapitali son günlerde İran ile pek ilgili. İki ay öncesinden bu kesimin öncülerince başlatılan «ilişkileri geliştirme» önerileri, dilekleri daha sonra ünlü iş adamlarının katıldığı bir gezi ile somutlandı. TUSİAD (Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği) Başkanı Feyyaz Berker yönetiminde bir grup 23 Şubat-2 Mart günleri arasında İran'da. «İranlı iş çevreleri ile temaslarda» bulundular. Dönüşlerinde de hazırladıkları bir raporu, o günlerin başbakanı Sadi İrmak'a verdiler. Geziye katılan finans kapital temsilcileri şunlardı: Feyyaz Berker (Tekfen Holding), Necati Akçağlılar (Tekfen Holding), Nezihi Berkkam (Eczacıbaşı), Os-

man Boyner (Altınyıldız), Bahri Ersöz (Rabak), Mehmet Huntürk (İntes), Jak Kahmi (AEG-Profilo), Rahmi Koç (Koç Holding), Asım Kocabıyık (Borusan), Selman Yaşar (Yaşar Holding), Turhan Tümay (Yapı ve Kredi Bankası), Doğan Yalım (Sinai Yatırım ve Kredi Bankası), Oktay Türeğün (İhracatçı), T. Güngör Uras (TUSİAD Genel Sekreteri).

Görülüyor İran'a gidenler yerli finans kapitalin önde gelen temsilcileri. Üstelik dönüşlerinde verdikleri raporda bunu kanıtlıyor. Uzun ve parlak lâflar altına gizlenmek istenmesine rağmen önerilen işbirliği konuları aslında iki üç noktadan öteye geçmiyordu.

Tekelciler, İran ile Gıda Maddeleri, Şeker ve Çimento sanayiinde yatırımlar yapmayı düşünmektedirler. Özellikle Çimento sanayiine ilişkin yatırımlar öngörülmektedir. Ayrıca Enerji ve Ulaşım konusunda da işbirliği tasarlanmaktadır.

Bu ilişkiler ne şekilde gelişir bilinemez. Ancak Ortadoğu'da emperyalizmin jandarması olmaya hazırlanan ve ülkesinde tüm devrimciler ve yurtseverler üzerinde yoğun bir baskı ve zulüm uygulayan şah rejimi ile kurulacak ilişkiler, özünde ekonomik değil siyasaldır ve Ortadoğu halklarının üstünde emperyalizmin tahakkümünü pekiştirmeye yönelik çabaların ve plânların bir uzantısıdır.

söyleniyor.

● Pancar taban fiyatları 50 kuruş olarak tesbit edildi. Ayrıca her 300 kilo pancar için üreticiye 1 kilo şeker verilecek.

● Türk İş'in «İşçi Kurultayı» adı verilen toplantısı başladı. Halil Tunç toplantıyı açış konuşmasında «Lokavt yapan fabrikalara el koyarız ve biz işletiriz» dedi.

● 8 MART ULUSLARARASI EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜDÜR.

1975 yılı, UNESCO tarafından ve iki yıl önce MB Genel Kurulunun özel bir kararıyla ULUSLARARASI KADINLAR YILI ilân edildi. Bu karara en büyük ilgiyi sosyalist ülkeler ve Partiler gösterdiler. Çünkü kadın hakları ve kadınların eşitliği meselesini gerçek yani sınıfsal boyutlarıyla ilk defa ortaya atanlar Marx - Engels'le başlayarak ve Sovyet Devrimi'nden bu yana, sosyalistler olmuşlardı. Ve ancak sosyalizm, geçici, göz boyayıcı ve burjuva yutturmacası çözümler yerine, «kadın» ve «kadınların eşitliği» sorununun gerçek çözümünü getirebilirdi. Bugün dünyada, burjuva ideolojisi ve kapitalist toplum çerçevesindeki «feminist» (kadınlardan yana) hareketlerin sadece bir moda ve cici hanımların vakit geçirme aracı, ya da en fazlasından, kapitalizmin girdapları içinde yolunu bulamamış bunalanların bir çıkış arayışlarından ibaret olduğu apaçık ortadadır. Kadın sorununun çözümü, kadınların sömürülmesinin, ezilmesinin çözümü, işçi sınıfının mücadelesinden, işçi sınıfının öncülüğündeki tüm sömürü ve baskıyı kaldırma mücadelesinden ayrı görülemez. «Eşitlik», ama biçimsel ve kanun kitaplarında kalan eşitlik değil de «gerçek eşitlik», sadece sömürünün ortadan kalktığı bir toplumda gerçekleşebilecektir. Onun ötesinde, sömürenlerle sömürülenlerin eşitliği bir aldatmacadan, bir burjuva demagojisinden başka birşey değildir.

Bugün, kapitalist toplumlarda ve sömürünün sürdüğü bütün toplumlarda, kadın genel olarak «ezilen cins» tir. Hele emekçi kadın, işçi kadın, «eşit işe eşit ücret» ilkesinin bile çiğnenmediği bir baskı ve sömürü altındadır. Kadının köleleşmesi, ezilen cins haline gelmesi, sınıflı topluma giden yolda, özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte olmuştur. Kadını köleleştiren, özel mülkiyettir. Gerçek anlamda özgürleşmesi de toplumsal mülkiyete geçişle, sömürünün ve onun temelinde olan üretim araçlarının özel mülkiyetinin sona ermesiyle birlikte olacaktır.

8 Mart, kadınların gerçek eşitliğinin sağlanması için, yani sosyalist toplumdaki eşitlik için, emekçi kadınların işçi sınıfının mücadelesine daha büyük oranda katılmaları ve hızla bilinçlenmeleri için emekçi kadınların korunması için mücadelede, sembolik bir tarihtir.

Ezilen cins: kadın

«Aldırmıyorsun ama bu anlatılan senin hikâyendir.»

Horas

«Kadın ve erkek ilişkileri, toplumsal gelişmenin vardığı seviyeyi gösterir.»

K. Marx

Mehmet Savca

Birleşmiş Milletler, 1975 yılını, Dünya Kadın Yılı olarak ilân etti... 8 Mart ise, Uluslararası Kadınlar Günü... Mayıs ayında da, Anneler Günü kutlanacak.

Böyle günlerde burjuva basını, kadınlar için çok parlak yazılar döşenir; duygusal, ahlî oflu, vicık vicık yazılar... Nutuklar döktürülür; soluk kesici utanmasız, yüzsüzce... Burjuvazinin sözcüleri rastgele bile olsa; gerçeğin yanından yöresinden geçmemeye özel bir çaba gösterirler... Eteklerine düşkün «feminist» taslakları «dilli düdük» kesilip; boyalı cilalı dernekçi kadınlarla, karşılıklı fingirdeşerek, kadeh vuruşturarak, göz süzerek; «dimi ama efem...» li kırıntılarıyla; «kadın sorunlarını çözdük» diyerek, paketleyip rafa kaldırmak isterler... Kaldırabilirler mi?.. HAYIR. «Ağaran baş, ağlayan göz gizlenmez...» Ve de «Kaynayan kazan kapak tutmaz»... Ama ama, bazı kafaları çorbaya da mı döndüremezler?. Yahut hangi iş adamının, bilmem hangi dul hatununu yılın annesi ilân edip; düzlüğe çıkacağız derken, yerli batağa da mı saplanamazlar?..

Çok eski bir burjuva sahtekârlığı ve yüzsüzlüğü!

Bu yazı toplumun yarısı olan kadınların sorunlarına bilimden ayrılmadan aydınlık getirmeye, dolayısıyla de «toplumsal gelişmenin vardığı seviyeyi» göstermeye çalışacak. Sözü kısa kesebilmek için, çok uzun olan konunun bazı can alıcı noktalarına değinilip geçilecek... Analarımız, bacılarımız, arkadaşlarımız olan kadınlar başışlaya...

BEKÂRLIK

Kapitalizm, beraberinde getirdiği yoksulluklarla, işsizliklerle ve bu ekonomik temel üzerinde yükselen yasalarla gelenek ve göreneklerle, ekonomik olanaksızlıklarla, evlilikleri zorlaştırıyor. Yaşama şartlarının ağırlaşması sonucu, toplumda evlilikler geciktiriliyor; bekârlıksa gün be gün artıyor... Her cins için, sıradan, su içmek kadar doğal bir hak olan evlilik, bir lüks, elde edilmesi zor bir şey oluyor... Cinsler evlenebilmek için çok çetin, yalanlı dolanlı adlatmacalı serüvenlere giriyor; onurlar, kişilikler, sorumluluklar, bütün insanî şeyler ayaklar altına seriliyor. Başaranlar da, bir meydan savaşı vermiş gibi kutlanıyor... Çok insanın ilgisini, bakışlarını üzerine çekiyor... Ki yapılan evlilik dengesiz bile olsa...

Kapitalist düzen yaşama şartlarını zorlaştırıp, evlilikleri özellikle yoksul emekçiler için olanaksızlaştırırken; doğanın insanlara verdiği, kadının erkeğe, erkeğin kadına olan —o ezeli— ihtiyacına gem vurdurmaya çalışıyor. Her gün biraz daha ağırlaştırdığı ekonomik şartlarla ve bunun üstünde yükselen sosyal baskılarla kişiyi zorluyor.

Sonuç; toplumumuzda gördüğümüz yüzbinlerce insanın durumudur: Her sokakta rastlanan deliler, sinirliler, cinsel sapıklar, hayvanlarla cinsel ilişki kuranlar, aldatılan kızlar, evden kaçan kızlar, çocuk düşürmeler, intiharlar, cinayetler, etlerini satan kadınlar, erkeğin ölümü, dağılan aileler.. vs.. vs...

Bu belâli, zorlu son, en çok kadını yakalar... Çünkü erkek cinsel ihtiyacını, kapitalist toplumu uğursuz bir cehennem soluğu gibi yalayan, fuhuşla, yozlaşmış, çirkinleşmiş cinsiyetle karşılayabilir, giderebilir... Fuhuş, erkek için çevrede hafifçe paylanan, ama özde «kivanç» verici, hatıta gıpta edilen bir durumdur; ama fuhuşu ortaklaşa yaptığı kadın «kötü» olandır, «damgalı» olandır, «lânetli» olandır...

Konu, burjuva basınca bile her gün çarşaf çarşaf yazılarla, boy boy resimlerle somutlanır durur... İstatistikler de çabası...

EVLİLİK — «KUTSAL AİLE»

«Hemen her evlilik, bir bakıma metres tutmaktır; bu evlilikler gerçek evliliklerden çok uzaktırlar.» Marks

Evlilik için gerçek ölçütler nelerdir? Sağlıklı olma, karşılıklı sevgi, aşk, düşünce, dünya görüşü yakınlığı, kişilik uyumu, karşılıklı saygı, sorumluluk...

Kapitalist toplumdaki evliliklerde, bu ölçütler hiç dikkate alınmaz, çok zaman çignenir geçilir... Kapitalist toplumda, aile, mülkiyet ve kazançta dayanır... Kapitalizm insan yaşayışında, iyilik, güzellik, insancılık adına ne varsa siler süpürür; fırlatıp atar... Bütün insanî ilişkileri parasal ilişkiler haline dönüştürmeye zorlar... Bunu çoğunlukla başarır da... Onun için cinsler, evlenirken, bu parasal ilişkilerin acımasız baskısını, soluğunu enselerinde duyarlar... Egemen ölçü, çoğunlukla maddî kazanç ve çıkar elde etmek, olur... Şimdi birbirinin zıddı olan; ama kadının ezilmesi, al-

çatılması, horlanması konusunda az çok bir birine benzeyen iki tip evliliği görelim : Burjuva evliliği, proleter evliliği...

BURJUVA EVLİLİĞİ :

Burjuva erkeği için kadın; satın alınan, çocuklar doğuran bir araç, —benzetmedeki yanılığ payı hesaba katılsın— bir üretim aracıdır... Burjuva erkeği kadını böyle görür. Kadın çocukların bakımıyla uğraşacak, onların büyümelerini sağlayacak, ilerde büyüyen çocuklar, babanın mülkiyetine sahip olacak, onu yöneteceklerdir. Ayrıca kadın, bir zevk aracı olduktan başka; ev işlerinin yürütücüsü, evin rahat ve huzurunun temin edicisidir de... Burjuva ailesinde hükmeden erkektir; kadın ise hükmedilen kişi, ikinci kişi, boyun eğen, emir alan kişidir. Şekildeki burjuva nezaketî ne olursa olsun, erkeğin azarladığı, horladığı, ayıplı ve suçlu saydığıdır...

Burjuva kadını için ise erkek; ekonomik bir garantidir... O, erkeği; kendisini besleyecek, giydirecek, geçimini sağlayacak, koruyacak bir ihtiyaç giderici olarak görür... Burjuva kadını evleneceği erkekten bunları bekler, evlilikten bunu anlar... Burjuva kadını, Engels'in de belirttiği gibi, «Vücudunu bir ücretli gibi, parça başına kiralamayıp, bir köle gibi, bir defada tamamen satar...» Bu alım satım işinde kadının malının mülkünün çokluğu, satış fiyatını etkiler, artırır. Aynı zamanda seksüel köledir de... Yeri mutfakla yatak odasının arasındadır...

Burjuva kadını, bunun ötesinde günlerini seksüel dergiler, kitapları okumak, açık saçık filmler seyretmek, içkili toplantılara katılmak, moda-yı tapınırcasına izlemek, dedikodu yapmak, gibi «eğlenceler» le geçirir.. Şık giyim kuşam, süslenmede kullanılan kimyevi maddeler, içki, gece hayatı ve iç bunalımlar sağlığını yıpratır, bozar... O, güzelliği bozulur inancıyla fazla çocuk doğurmak istemez; devamlı kullanılan doğum kontrol hapları, sağlığını bozan diğer etkenlerdendir... Az sayıdaki çocukların bakımı da, süt annelere, dadılara bırakılır... Çünkü çocuk emzirmek de ona göre güzelliği azaltır...

Evliliğin gerçek ölçütünün yerini; mülkiyet, maddî kazanç elde etme, ticarî hesaplar alınca; eşler birbirinde bulamadıklarını, dışarda, başkalarında arayacaklardır... Kadının dışarda aşıkları olacak, böylelikle kocasını bol bol aldatacaktır... Burjuva erkeği ise karısında bulamadıklarını; metresleriyle gidermekle de yetinmeyip; proleterlerin karılarına kızlarına musallat olduktan başka, arkadaşlarının karılarını kızlarını da baştan çıkarmayı, yetenek sayacaktır...

Görülüyor ki burjuva evliliğinin öteki yüzü fuhuştur... Burjuva ailesi zamanla bozulur, dağılır...

Görünüşte kadın, koca, çocuklar yerli yerindedir... Bu işin cilasıdır... Fakat gerçekte kadın çok kocalı, erkek ise çok karılıdır... Çocuklarla ise pek ilgilenilmez... Onlar süt anneler, dadılar elinde yahut da bilmem hangi yatılı kolejedir. Yahut da özel tutulmuş öğretmenler gözetimindedir... Burjuva evliliği amaçlarından biri olan çocuk yetiştirmeyi bile tam olarak yerine getiremez. Çocuk yetiştirme işini başka ellere bırakır.. Ama burjuvalar, bu sahte aile görüntüsünü —çevreye karşı— kutsal özel mül-

kiyetlerinin güçlenmesi, gönenmesi, geleceği adına muhafaza etmeye özel bir çaba gösterirler... Şekilde varmış gibi görünen, ama aslında olmayan aile! Yahut da, antlaşmalı, sözleşmeli bir şirket...

Ama, ama bay burjuvamızın mülkiyet durumu, ticarî hesapları, bu adı var kendi yok, ailenin dağılmasını gerektirir; burjuvamız bu görün-
tünden ibaret aileyi allak bullak etmekten, dağıtmaktan kaçınmaz.. Çıkar-
ları için bunu yapmakta, bir an bile ikircikliğe kapılmaz. Nasıl, bir şirket
ticarî hesaplar, maddî kazançlar için dağıtılıp yenisi kurulursa. Burjuva-
lar, bu konuda da pek taş yüreklidirler.

Burjuva ailesinin böylesine dağılmasının, bozulmasının acılarını, za-
rarlarını seks kölesi derecesindeki kadın, sağlığıyla, onuruyla, horlanma-
sıyla öder. Ama bu acılar, zararlar; proleter ailesinin dağılması parçalan-
ması sonunda duyduğu acı, zarar yanında azdır. Çünkü burjuva kadınının
genelevine düştüğüne, özel durumlar hariç, pek rastlanmaz. Bu kötü ve
acıklı son, yoksul kadınlar içindir...

KAPİTALİST TOPLUMDA PROLETER EVLİLİĞİ :

Proleter evlilikleri çoğunlukla karşılıklı aşka dayanır. İşçi kadın ve
erkek birbirlerini sevdiklerinden evlenirler. İşçi kadın için, alım satım söz
konusu değildir. Çünkü işçinin mülkiyeti ve satın alacak parası yoktur (1).

Fakat işçi evliliklerini de tehdit eden pek çok belâ sağnakları var-
dır... Bunların en belli başlıları şunlardır :

A—) **İşsizlik** : Kapitalizmde ekonomik buhranlar kaçınılmazdır.
Böyle dönemlerde binlerce işçi, işsiz kalır. Hele hele çarpık ve bağımlı
bir kapitalizmin var olduğu ülkemizde, işsizlik tam bir belâdır. Pahalılık,
yoksulluk, açlık, işçi ailesini allak bullak eder, bunaltır, yıpratır, tehlikeye
düşürür.. Ve gene ülkemiz gibi, işçilerin sosyal güvenliğinin sık sık gas-
bedildiği ülkelerde, işsizlik ve işsiz kalma korkusu, işçi ailesini her an
tedirgin eder; ailede rahat huzur bırakmaz. Bir de ülkemizde geri bir tek-
nolojik güç ile çalışılması sonucu meydana gelen iş kazaları, sakatlan-
malar, ölümler işçi ailelerini her gün biraz daha yıkıma, bozulmaya ve
dağılmaya götürür.

B—) **Savaşlar** : Kapitalist toplumlarda savaşlar da kaçınılmaz-
dır. Savaşların ceremesini çok yönlü olarak işçi aileleri çekerler. Savaşta
ölenler onlar olduktan başka; savaş sonucu alt üst olan ekonominin, iş-
sizliğin, hayat pahalılığının, hastalıkların, açlıkların acımasız, sağır silindiri
sağ kalan işçileri, işçi ailelerini ezip geçer... Sonuçta savaşlar da işçi ai-
lelerinin bozulmasında, dağılmasında etken olur.

C—) **Konut sorunu** : Ev kiralalarının pahalılığı kalabalık işçi
ailelerini çoğu zaman tek, yahut iki odada, üst üste oturmaya zorlar. Işıktan,
ısıdan yoksun olan bu evler, işçi ailesinin sağlığını bozduktan başka;
onu ahlâk yönünden de yıkıma götürür. Anne baba, kız ve erkek çocuk-
ların çoğu zaman aynı odada yatmak zorunda kalışları onları cinsel yön-
den çeşitli bunalımlara sürükler. Bunun sonuçları aileyi her an tehdit
eder.

D—) **Gebelik ve doğum** : Kanunlar gebelik öncesi ve son-
rası dinlenmeyi zaten çok az bir süre olarak saptamışlardır. Fakat çoğu

işyerinde işçi kadının bu izni bile arsızca gasbedilir. Kadın işçi «işten çıkarılmam» korkusuyla gebelik öncesi ve doğum sonrası da işinde çalışır. Bu ise kendi sağlığını ve çocuğunun sağlığını bozar.. İşçi kadın canından, kendinden, yaşamaktan usanır... Evde asık suratlı ve sinirli olur. Zaten bütün gün yorgun ve sıkıntılıdır. Evde erkek; erkek olma ayrıcalığından yararlanıp, kadını sık sık azarlar... Ve hatta döğebilir. Bu da gerginlikleri çoğaltır, aileyi huzursuz, çekilmez, dayanılmaz duruma getirir... Geçimsizlikler başlar...

E—) **Ev işi** : İşçi kadın, işten eve gelince, bir de ev işlerine sıvanır, gece yarısına kadar çalışır. Çocukların bakımı, ailedeki büyük çocuklara terkedilir. Yahut da —evde kimse yoksa— kendi başlarına bırakılır. Evde yorgun bitkin bir kadın ve sinirli azarlayan bir koca. Eğer bilinçsizlerse, dışarda çektiklerinin acısını birbirinden almaya hazır iki insan.. Ev huzursuz olunca erkek kahvehanelere, meyhanelere, sefahata kapılabilir.. Aile parçalanma ve dağılma tehlikesiyle karşı karşıya kalır.

İşçi ailesinin bozulması dağılması sonucu, cinsler çoğunlukla fuhşa ve çeşitli suçlara yönelirler.. Genelevlerine düşen, geçimini fuhuşla sağlayan kadınların, suç işleyen hapisler dolusu erkek ve kadınların hemen hemen hepsi de yoksul emekçilerdir.

Tekrar vurgulamak ve toparlamak gerekirse, kapitalist toplumda hangi tip evlilikte olursa olsun; erkek egemen olandır, kadınsa hükmedilen, boyun eğdirilen ikincil kişi durumundadır. Kadının sağlığı, cinsiyeti, onuru, insanî hakları hep ayaklar altındadır. O, acılarda, yalanlarla baskılarla örtülü bir çemberin içinde kıvrılır durur.. Ev içi kölesidir. Hep ezilir. Hemen hemen çoğunluğu bu durumunu kabullenmiş gibidir. Başkaldırması, birkaç ağıttan, birkaç damla gözyaşından öteye geçmez.

Ama, ama en çok ezilen, kat be kat sömürülen acının kızgın lavları altında soluk alıp veren, işçi kadındır, emekçi kadındır...

Bir de şu eklenebilir : Kadın ile işçinin ezilmesi, sömürülmesi, onların ortak yanlarıdır. Ama kadın, hele emekçi kadın daha çok ezilmekte, sömürülmektedir.

Özetle kapitalizm, kişilere aile yaşayışını olanaksız kılıyor, Kapitalist toplumda aile, her an parçalanma bozulma ve dağılma yüzüdedir. «Kutsal aile» efsanesinin altında, kapitalizmin çirkin yüzü yatar.

FUHUŞ

«Günümüzde fuhuş dev boyutlara ulaştı.» A. Kollantai

Kapitalist toplumda ailenin öteki yüzü dağılma ve fuhuştur.

Fuhuş en çok emekçi sınıfların kadınlarını kızlarını, acıya, işkenceye boğar, çürütür.

Yaşama şartlarının ağırlaşması evlilikleri zorlaştırırken; fuhuşu da yaygınlaştırır, çoğaltır. Evlenemeyen gençler fuhşa itelenmiş olur. Yaşama şartlarının zorluğu yüzünden bozulan dağılan ailelerin erkekleri cinsel ihtiyaçlarını gidermek, kadınların çoğu, daha çok geçimini temin etmek için, fuhşa yönelirler... Boşanmaların zorluğu da ailenin bireylerini fuhşa zorlar.

Burjuvazi «kutsal ailenin» ayakta tutucusu sayar fuhşu. Bu yüzden devlet fuhşu görünüşte hafifçe kınarken yasaklarken; el altından da gizli destekler, gönendirir, teşvik eder. Genelevlerinin çalışmasını düzenlemek, pavyonlarda ve bir çok eğlence yerlerinde kadın bulundurulmasını düzenlemek, randevu evlerine göz yummak, fuhşu açıkça tanımak, gönendirmek, desteklemek değil midir?.. Burjuva borazancıları köpük içinde, en yüksek sesleriyle şöyle haykıracaktırlar: «fuhşun genelevlerde toplanması sağlık denetimini incirir, toplumun sağlığını koruyoruz!» Ne görkemli tedbir ve de sağlık koruma! Genelevlerine üşüşen binlerce erkeğin sağlığını korumak nasıl mümkün olabiliyor? Bu «sağlık koruma yaygarası» aslında reklâm yerine geçiyor; oraya erkekler daha emîn gidip, sağlıklarını tehlikeye atıyorlar, fuhş daha da çoğalıyor... Sonra, genelevlerindeki kadınların sağlığı ne olacak? Ya peki, kontrol edilemeyen gizli fuhş?... İşin bu yönünü burjuva borazancılarımız; sağır, katı, boğuk, gürültülerle geçiştirirler.

Binlerce kadının meslek edindiği, etini satarak geçimini sağladığı fuhşu savunmaya kalkışmak, bunu erdemli - yaldızlı kırlar geçirerek savunmak, yalnız burjuvalarımıza düşer. Böylesine ikiyüzlülüğü, yüzüstlüğü başkaca kimseler kıvıramaz.

Fuhş kadınla erkeğin ortaklaşa yer aldıkları bir olaydır. Böyledir ama bu işte erkeğin hiç bir sorumluluğu olmaz. Erkek ihtiyacını gidermiş olur, o kadar. Kanunların yasağı erkeği hafifçe tekdir edip bırakır; toplum ise azarlayıcı bir gülümseyişle karşılar, aslında bu durum erkek için, öğüncüm.. O üstün olma hakkını kullanmıştır. Ama kadın fuhşun bütün ağırlığı, yükü altında ezilir; orta kadınıdır, fahişedir, lânetlidir, damgalıdır. İşaret parmaklarla gösterilen, suçlanandır... Çocuk edinme, çocuk düşürme, hor görülme, polise kaydolma, genelevine veya benzeri bir yere kapatılma, kadın için söz konusudur. Erkek tarafından da aşağılanır.. Hele hele, bilinçsiz kadınlar, burjuva ve küçük burjuva kadınlar, böyle hemcinslerine karşı çok acımasızdırlar.

Görülüyor ki fuhş açıkça, önce burjuva toplumu, sonra bu toplumda erkeklerin yararına; kadınların ise aleyhine ayakta tutuluyor. Böylece fuhş, kapitalist toplumun önüne geçilmez bir salgını olarak dalga dalga yayılır, pis kokularıyla toplumu istilâ eder, insan cinsinin bir yarısı olan kadınlara korkulu düşler gördürür, tehdit eder.. Binlerce kadını beden ve vicdan işkencesi; sağlıksızlık altında inletir, durur..

KADINLAR VE KANUNLAR

«Aile içinde erkek burjuvadır. Ve kadın proleterya rolünü oynar.» Engels

Kanunlar, ailede erkeğin kadın üzerindeki egemenliğini açıktan açığa onaylar. Erkek ailenin reisidir... Kadın iş tutmak, çalışmak konusunda dahi erkeğin iznine kararına bağlıdır.

Buna rağmen kanunlar, kadınlara bazı haklar da tanımışlardır. Bu haklar da çoğunlukla egemen cins olan erkek tarafından —pratikte—

gasbedilir, yok edilir. Kapitalist toplumda eşitlik ve haklar sadece biçimsel, resmî'dir. Gerçekte, her alanda olduğu gibi kadın hakları alanında da en büyük bir eşitsizlik hüküm sürer. Kadın cinsi böylece sindirilir, kıpırtısız duruma getirilir. Bu konuyu bazı örneklerle somutlayalım :

A—) Mülkiyet : Kanun kapitalist toplumlarda, bu arada Türkiye'de, mirasın, kadın ve erkeklerce eşitçe paylaşılmasını öngörür. Fakat pratikte iş değişir. Baba ölmeden malını bağış yoluyla erkek çocuklara bırakır. Kız çocuklara ise az bir mal bırakılır, yahut da hiç bırakılmaz.. Bu kırsal kesimde çoğunlukla uygulanan bir yöntemdir.

B—) Evlilik : Kanunen çok kadınla evlilik yasak olduğu halde; bu kurum pratikte sürer gider.

Kanunen kadın satımı yasaktır. Fakat toplumumuzda —en çok ta kırsal kesimde— kızlar başlık parasına satılırlar. Başlık parasını baba alır; bu kızın satış bedelidir, düğünde kullanılmaz...

Kanunlar, evlilikte iki cinsin serbest kararını öngörür. Fakat uygulamada, anne babanın çocuklarına uygun gördüğüyle evlenme; kanunun bu hükmüne çoğunlukla ağır basar...

C—) Boşanmalar : Boşanma sorunu, en çok kadını sıkan bunalımlı bir cenderedir. Burjuva kanunları hep özel mülkiyet kaygısıyla boşanmayı zorlaştırır. Kanunlar, düşünce uyuşmazlığı, sevgisizlik gibi nedenleri pek önemli boşanma nedeni saymazlar. Anlaşamama, geçimsizlik, sevgisizlik, cinsel uyuşmazlık boşanma nedeni olarak, gösterilirse de pratikte yokumsanır... «Evlenmeden önce düşünüydiniz» demeye getirilir.. Boşanma nedeni için büyük bir suç —örneğin fuhuş gibi bir suç— aranır. Bu da boşanmak isteyen cinsi fuhşa teşvik etmekten başka bir şey değildir. Ayrıca fuhuş, pratikte yalnız kadın yaparsa boşanma nedeni olur; erkek yaparsa pek ciddiye alınmaz. Bu ayrıcalık, uygulamada, erkeğe açıkça tanınır. Karısını sevmeyen koca dışardan bir kadınla ilişki kurabilir; bunu kanunlar uygulamada hoş görür. Kadın sevmediği biriyle aynı çatı altında yaşamaya zorunlu kılınır. Buna kanun zorladıktan başka, ekonomik ve sosyal şartlar da zorlar. Kadının mesleği yoksa durum daha da kötüye sarar... «Ayrılırsam nasıl geçinirim, bana kim bakacak, ya çocuklar ne olacak, toplumdaki yerim ne olacak» korkusu, kadına boyun eğdirir. Bir de toplumumuzda boşanmış kadına iyi gözle bakılmaması gibi nedenler, onu sevmediği kendisini sevmeyen bir erkekle bir arada yaşamaya zorlar...

Bütün bunlara rağmen yaşama şartlarının ağırlığı, burjuva toplumunun çürük ailesi, evlilikleri azaltıp; boşanmaları çoğaltıyor; mahkemeler boşanma dilekçeleriyle dolup taşıyor.

D—) Öğrenim : Kanunen erkek ve kadınlar eşit öğrenim hakkına sahiptirler. Fakat iş pratikte bambaşka bir renk alır. Toplumumuzda kadınların erkeklere oranla çok daha büyük çoğunluğunun okuma yazma bile bilmediğini istatistikler yüzümüze bir tokat gibi çarpar...

Annelik sanatını, en basit sağlık kurallarını bilmek şöyle dursun; okuma yazma bile bilmeyen kadınlar! Bu durum, toplumun yarısı olan erkeklerin yaşayışını olumsuz yönde büyük ölçüde etkiler. Onların yaşayışını da bulandırır, sığlaştırır, çirkinleştirir. Kadınlara vurulan bu cehalet keti, er-

keklere de ayak bağı olur. Hele hele çocuklar... Ailede çocuklara ilk terbiyeyi annelerinin verdiğini göz önüne alırsak; çocukların nasıl yetiştiğini, nasıl büyüdüğünü bir bir saymaya gerek var mı?.. Kadının bilimden, bilgiden yoksun bırakılışı toplumun büyük bir bölümü üzerinde, mermere vurmuş bulanık, kirli, çiğ bir ışık demeti gibi yansır; toplum yaşayışını çirkinleştirir, körleştirir, karartır..

Okuyanlar - okumuşlar nasıldır, nicedir? Onların çoğu okullarda kız erkek diye ayrılmışlardır, erkekten ayrı eğitilirler. Erkekler onlara göre satın alıcıdırlar, umacıdırlar.. Bu kısır eğitim onlara toplumu bir türlü tanıtmaz...

Söylenecekler uzar gider...

ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN

Dün saat altı sularında
Yolum Senna'ya uğradı
Bir kadın kırbaçlanıyordu orda
Genç bir köylü kadını

Göğsünden hık bile çıkmıyor sadece
Şaklıyordu kırbaç kıvrılarak..

(N. A. Nekrasov - 1848)

A—) Köyde : Kapitalizm ilerledikçe, kırsal kesimleri de etki alanı içine alır; Kapitalizm öncesi (prekapitalizm) kalıntılarını kırar, kemirir, onu kendine uydurur; yok olmaya zorlar...

Sanayinin ilerlemesi, hammadde olan tarım ürünlerine ayağında pazar sağlar. Kapitalistler ağzının suyunu akıtarak, gözlerini kırsal kesimlere çevirir... Kapitalistler küçük ve orta çiftçilerin topraklarını elinden almak için binbir çeşit dolaplar döndürür. Küçük ve orta çiftçiler, toprağı en modern alet ve gereçlerle işleyen, toprak kapitalistinin karşısında dayanamazlar.. Çünkü ürünleri kalitesizdir, iyi para etmez, ürünlerini iyi para edeceği zamana kadar bekletemezler. Üstelik tefeciye, bankaya borçludurlar.. vs. vs... Bir an gelir, borç gırtlığa dayanır; köylü toprağını satar... İyice yoksullaşır... İrgat olur. Toprak ise git gide daha çok belirli ellerde toplanır.

Tarım kapitalistlerinin üretimi modern alet ve makinelerle yapması fazla işçi ve ırgatın çalışmasını gerektirmez.. Böylece işsizler ordusu gün be gün çoğalır. Köylerden kentlere akınlar başlar, Alamanya kapılarına kadar dayanılır..

Köyde çalışan tarım işçileri, ırgatlar nasıldır? Onların ne iş saatleri bellidir, ne sosyal güvenlikleri vardır, ne de diğer hakları.. Tam bir köle davranışıyla karşı karşıyadırlar.. Hayatları bir zindan, bir cehennemdir.

Romanımız, hikâyemiz bazı bilimsel yanlışlara rağmen konuyu dipden doruğa işler durur.. Köylü kadını ki, gün işimadan kalkar, akşamın alaca karanlığına gece yarısına kadar çalışır. Dur - durak yoktur ona.. Yazın alaca sıcağı, kışın dondurucu soğuğu yüzünü tunçlaştırır, elleri nasır-

dan tahta kesilir... Sirtında odun taşır, tohum saçır, çift sürer, çapa vurur, ekin yolar, harman savurur, tütün, pamuk, fındık tarlalarında oluk oluk ter akıtır.. Mevsimler boyu ölesiye çalışır... Akşam eve gelince sacın yahut tandırın yakıcı sicağı karşısına geçer, ekmek pişirir, yemek yapar, tezek karar, çamaşır yıkar, yahut da peynir yoğurt çalar... Gece evde en geç o yatar.. En erken kalktığı gibi..

Ne gebelik izni vardır, ne sigortası, sendikası... İşgücünü pazarlık edemez, iş saatleri çalışması filan, kanunlarla teminat altında değildir. Ölümçül hasta olmadıkça, çoğu o zaman bile, doktor yüzü görmez..

O, «eksik etek» tir, «kanayaklı» dir, «kaşık düşmanı» dir, «saçı uzun aklı kısa» dir, «kül döken» dir.. Babanın satılık malı, kocanın zevk aracı, hizmetçisi kölesidir.. Erkek çevreye, erkekliğini, üstünlüğünü kanıtlamak istediğinde döğebilir.. Diretemez, dayatamaz, karşı koyamaz.. Yolda yürürken bile erkekten birkaç adım geride yürümelidir..

Hep itaat etmesi ve boyun eğmesi istenir...

B—) Sanayide : Makinaların gelişmesi, üretimde işbölümü; çalışma konusunda —eskiye bakınca— daha az kuvvet ve yetenek ister. Bunun için kadının ve çocuğun sanayide çalışmasını burjuvazi istahla ister. Çünkü kadın ve çocuk işgücü, en ucuz işgücüdür. Kadınlar, gebelik ve doğum durumları olduğundan aralıklarla çalışırlar.. Patron da, kadın işçinin bu durumunu bahane ederek ona gerekenden az ücret öder.. Ayrıca kadın işçi evliyse, çocukları da varsa, işine daha çok bağlanır. Bir de kadın işçilerin erkekler gibi, sık sık yer ve iş değiştirme gibi olanaklarının olmaması ve de yüzyıllardır ezilmesinin sonucu olan yumuşak başlılığını, sabırlılığını buna katmak gerekir..

Patron, kadın işçilerin çalıştırıldığı yerlerde, kadın işçiyi erkek işçinin karşısına çıkarır. Erkek işçilerin ücretlerini de, kadın işçilerin ücretlerine yakın bir düzeye indirir. Kadın işçilerin çalışabileceği yerlerde, erkek işçileri işten çıkarır.. Artık patronun ağız kulaklarındadır. Hem ucuz, hem de uysal, daha kolay boyun eğen işçi. Tabii ki bu arada patron çalışma saatlerini de yavaş yavaş uzatacaktır.

Böylece erkek ve yaşlı işçilerin yerini; kadın ve çocuk işçiler alıyor. Erkek ve yaşlı işçilerin işsiz kalma tehlikesi çoğalıyor (2).

Burjuvazi kadını evinden çocuğundan çekip alıyor. Bunun da ilerici-lik kisvesi altında yapıyor. Gerçekten, bir yönüyle kadının endüstride yer alması ileri bir adımdır. Ama sömürü ne olacak? Sanki aslolan kendi çıkarları değilmiş gibi. Sanki düşük ücretle, tüm sosyal güvenlikten yoksun, kanuni iş saatinden daha fazlaya işçi çalıştırmak ilerici-likmiş gibi...

Oysa gerçek şudur : Kadın işçiler sanayiye girince sömürüyü daha somut olarak hissediyorlar; kadın ve erkek işçiler hızla uyanıyorlar, bilinçleniyorlar, patronun oyunlarını anlıyorlar, kurtuluşlarının kadın - erkek omuz omuza; birleşmekte, dayanışmakta ve direktmekte olduğunu görüyorlar. Burjuvazi, böylece, mezar kazıcılarına bir de kadın işçileri katmış oluyor. Bu kadının kurtuluşunda ilk adımdır... Asıl ileriye gidış budur.

SONUÇ — KURTULUŞ

«Kadın özgürlüğünün derecesi, tabii ki genel özgürlüğün derecesini tayin eder.» Marks

«Kadınlar politik hayata girmedikçe, kadınlar o körletici ev ve mutfak çilesinden kurtarılmadıkça, gerçek özgürlük sağlanamaz, sosyalizm şöyle dursun, demokrasi bile kurulamaz.»

Lenin

Kadın sorunu da diğer sorunlardan soyutlanamaz. Böylesine zorba- ca; insanlık dışı horlamanın, sömürünün nedeni nedir?.. Görüldü: kapitalist üretim biçimidir. Öyleyse bütün ezilen sömürülen, tüm insanların kurtuluşu gibi kadının kurtuluşu da «üretim araçlarının toplumsal mülkiyete dönüştürülmesinde» yani, «sosyalizmin kurulmasında» dir. Öyleyse kadınlara, ama en çok ta işçi kadınlara, düşen acil görev; sosyalizm mücadelesine katılmaktır.

Bu konuda susup sözü bilime bırakmak, en doğru davranış olacaktır :

«Genel olarak evlilik akti için tam özgürlük ancak, kapitalist üretimin ve onun neticesi mülkiyet koşullarının yok edilmesiyle, eş seçerken bu gün hâlâ tesiri olan ekonomik ölçütlerin yıkılmasıyla gerçekleşebilecektir. İşte o zaman karşılıklı sevgiden başka ölçüt kalmayacaktır...» Engels

«Ekonomik sebeplerden doğmuş bulunan, monogami (tek eşli aile), bu sebepler ortadan kalkınca kaybolacak mı? Buna, hiç de haksız olmayarak, şu cevap verilebilir : kaybolması bir yana, monogomik aile, asıl bu andan sonra tam anlamıyla gerçekleşecektir. Gerçekten, üretim araçlarının, toplumsal mülkiyete dönüşümüyle, birlikte, ücretli emek de, proletarya da ortadan kalkacaktır. Öyleyse aynı zamanda belirli bir sayıda kadın için (bu sayı istatistiklerden saptanabilir) para karşılığı kendini satma zorunluluğu da ortadan kalkacak demektir. Fuhuş ortadan kalkınca, monogomi, tehlikeye düşmek bir yana, nihayet bir gerçek haline gelecektir. —Hatta erkekler için bile.—» Engels

«Ama monogomi'nin mutlaka kaybedecek olduğu şey, doğuşuna borlu olduğu mülkiyet şartlarından kendisine geçen karakterlerin tümüdür ve bu karakterler bir yandan erkeğin üstünlüğü, bir yandan da evliliğin bozulmazlığıdır. Evlilik içinde erkeğin üstünlüğü, onun ekonomik üstünlüğünün basit bir sonucudur ve bununla birlikte kaybolacaktır.» Engels

«Kadının müşterekliği sadece burjuva topluma ait olan ve bugün fuhuşa gerçekleşen bir olgudur. Fakat fuhuş özel mülkiyete dayanır. Ve onunla birlikte kaybolur.» Engels

«Öyleyse siliş süpürülmesi yakın görünen kapitalist üretimden sonra, cinsel ilişkilerin düzenlenme biçimi üzerine bu günden düşünülebilecek şey, özellikle olumsuz bir nitelik taşır ve esas bakımından, ortadan kalkacak olanla yetinir. Ama bu işe hangi yeni unsurlar katılacak? Bu yeni bir kuşak yetişince belli olacak : hayatlarında bir kadını asla parayla ya da başka bir toplumsal güç aracıyla satın almamış olacak yeni bir erkekler kuşağı; kendini gerçek aşktan başka hiç bir sebeple bir erkeğe verme-

yecek, ya da bunun ekonomik sonuçlarından korkarak kendini sevdiği kimseye vermekten vazgeçmeyecek olan yeni bir kadınlar kuşağı.. İşte bu insanlar dünyaya geldiği zaman, bu gün onların nasıl davranmaları gerektiği düşünülen şeylere hiç kulak asmayacaklar; kendi yaşayışlarını kendileri kuracak ve herkesin davranışını, bu yaşayışa uygun olarak yaratacakları kamuoyuna göre değerlendireceklerdir.» Engels

«Ev işleriyle uğraşan kadının durumu her zaman yorucudur. Kadının tamamen özgürce, gerçekten erkeğin eşidi olabilmesi için, ev işlerinin kamu görevi olması ve kadının genel üretime katılması gereklidir. Böylece kadın erkekle aynı konumda olacaktır.» Lenin

«Zira onu mutfağa, çocukların odasına bağlayarak, gücünü katıyetle üretici olmayan basit ve sinirlendirici, sersemletici, takattan düşürücü işlere harcamağa zorlayarak, küçük ev ekonomisi, kadını eziyor, boğuyor, hayvanlaştırıyor, aşağılıyor...» Lenin

Sosyalizm; işçi sınıfının ve tüm emekçilerin kurtuluşunu sağlarken, kadının kurtuluşunu da sağlayacaktır.

9 Mart 1975

- Eski Demokrat Partililerin AP'ye topluca iltihakları devam ediyor. İstanbul'da aralarında «ağır toplar» da bulunan 62 eski DP'li AP'ye katıldı. Demirel törende bir konuşma yaptı ve olayı «yuvaya dönüş» olarak niteledi. Katılanlar arasında Hayrettin Erkmen, Samet Ağaoğlu, Mükerrrem Sarol, Sebati Ataman, Mitat Perin, Nuri Togay, Osman Kavrakoğlu da bulunuyor.
- Türk İş İşçi Kurultayı'nın ikinci gününde genellikle sosyal demokrat sendikaların sözcüleri konuştu. Yol İş Federasyonu sözcüsü hükümet

kurulmazsa genel greve gidilmesini önerdi.

- Irak'ta 1 Nisan 1975'e kadar hükümet kuvvetlerine teslim olan kürtler için genel af ilân etti. Af kararı, Barzani safında çarpışan askerî birlikleri de kapsıyor.

- Sanayi Odaları Başkan, başkanvekili ve sekreterlerinden oluşan «gayri resmî Başkanlık Divanları Komitesi ortak bir bildiri yayınladı ve «ülkede siyasî tansiyonu düşürebilecek, parlamentoya dayalı, güçlü bir icraat hükümeti kurulmasını» istedi.

10 Mart 1975

- İrmak koalisyon çalışmalarının ağırlığını AP - CHP koalisyonu üstüne kaydirdi. Ancak bu girişimin başarıya ulaşması «imkânsız» görülüyor.
- ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger Ankara'ya geldi. Kissinger «kesilen askerî yardımın makul bir süre sonra yeniden başlayacağını» söyledi.
- Bir süre önce İran'da iş

çevreleriyle temaslar yapan Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği yöneticileri, «İran'la kurulabilecek ekonomik ilişkiler» konusunda Başbakan'a bir rapor verdiler.

- Portekiz Devlet Başkanı Costa Gomez «Portekiz, demokrasiyi korumak istiyorsa, Silâhlı Kuvvetler Hareketi'nin müdahalesini de kabul etmek zorundadır» dedi.
- Bursa'da, Tekstil İşverenleri

Sendikası tarafından verilen lokavt uygulama talimatına dört fabrika uymadı. Olay, tekstil işverenleri arasındaki çelişki ve çekişmelerin su yüzüne çıkması biçiminde değerlendiriliyor.

● Türk İş İşçi Kurultayı'nın üçüncü gününde siyasî partilere «erken seçim» konusunda bir muhtıra verilmesi önerildi. TGS tarafından hazırlanıp, toplantıya sunulan «erken seçim bildirisi» imzaya açıldı.

HALİL TUNÇ NE DİYOR, NE YAPMAK İSTİYOR?

Dikkatlerden kaçmamıştır. Türk İş Genel Başkanı Halil Tunç son aylarda bir büyük değişiklik içinde. Görünüş, gerçeği yansıtsa, «Halil Tunç ıslah-ı nefis etti» demek bile mümkün. Gerçi demeçlerindeki bazı cümleler, Tunç'un gerçek amaçlarını keskin lâfların ardındaki açığa vuruyor. Ama lokavtlara karşı çıkarken, mülkiyet hakkını savunurken söyledikleri, önerdikleri ile, Amerikancı tutumu eskisinden farklı gibi görünüyor.

Örnekleyelim:

Tekstil İşverenleri ile Tekstil İşverenleri arasında uyumsuzluğa başlangıçta arabulucu olarak katılan Halil Tunç, daha sonra tutumunu sertleştirdi. Hele Türk İş'in işçi kurultayında yaptığı bir konuşma ile, alışılmış ölçülerin dışına çıktı. Tunç bu konuşmasında, lokavt tehditlerine karşı işçileri, «fabrikaların yönetimine el koymaya» çağırıyor. Üstelik kurultayın diğer günlerinde bu görüşünü tekrarlayarak bir «sürç-ü lisan» olmadığını ortaya koydu.

Bir DİSK Sendikası tarafından yürütülmesine rağmen, sıkıyönetimin SSK grevlerini yasaklamasına da aynı şiddetle karşı çıktı ve «Sıkıyönetim taraf tutuyor. Buna müsaade edemeyiz» dedi.

Ardından İzmir'de düzen-

lediği bir mitingte, fabrikalara el koymaya ilişkin sözlerine karşı çıkan işverenleri cevapladı ve görüşünde ısrar etti. Üstelik sık sık söyleyip uygulamadığı «genel grev» önerisini de tekrarladı.

Bu arada, atalet içindeki Türk İş'e de bir canlılık getirme çabası içine girdi. Sosyal Demokrat Sendikacılara karşı, AP paralelindeki sen dikalar yanında tuttuğu safını değiştirdi ve gruplarüstü bir role büründü. İşçi Kurultayında ortaya atılan «parti kurma sorununu becerebilmişince savsaklamasına rağmen «seçimlerde bir siyasî partinin desteklenmesini» bazı şartlar la da olsa kabul etti. (Tabii parti adı belirtilmedi)

Bunlar nedir? Tunç ne yapmak istemektedir?

Bu sorunun cevabı kanımızca ilkin 1975 yılının ilk üç ayı içinde yapılan ve sayıları 20'ye yaklaşan referandumların sonuçlarında yatmaktadır. Bursa ovasındaki otomotiv sanayii işçileri arasındaki kaynaşmada yatmaktadır. Seydişehir Alimünyum Tesislerinde çalışan ve çoğu yarı köylü durumundaki 14 bin işçide bile ortaya çıkan «tercihte yatmaktadır».

Yani, Türk İş, tabanını kaybetmektedir. Üstelik Türk İş içindeki sağ ve sol kanat-

lar arasında ayırım gözetmek sizin... İşçiler hızla Türk İş'ten kopup DİSK'e gitmektedirler. Hemen belirtelim buradaki etken «bir DİSK Sendikası» değil, bizzat ve sadece «DİSK'tir».

Son üç ayda, bir DİSK sendikasının taraf olarak katıldığı bütün referandumları Türk İş Sendikaları kaybetmiştir. Tofaş, Renault-Oyak fabrikalarında ve bunlara bağlı otomotiv yan sanayii de çalışan işçiler kitleleri halinde DİSK'e geçmektedirler. Burada ne Türk İş'e bağlı Metal İş, ne de sosyal demokrat Çağdaş Metal İş bu akışı önleyememektedir. Seydişehir Alimünyum tesislerinde, 14 bine yakın işçi DİSK sendikası ile mahalli sendika arasında tercihler belirtmişlerdir. Türk İş'in adı bile okunmamaktadır burada.

Erdemir'de DİSK'e bağlı Maden İş Sendikasının yönetici kadrosunun - siyasî tercihlerinden kaynaklanan - devrimci kadroyu saf dışı bırakma manevrasına rağmen, 4 bin 500 işçi, sendika içi demokrasiyi işletecek baskıları eksik etmemek şartıyla DİSK'i terketmemişlerdir.

Sözün kısası, Halil Tunç'un bütün keskinliğinin temelinde, kayan Türk İş tabanını tutabilecek manevralar vardır. Tunç bu köksüz atılım-

larla, çıkışlarla hem tabandaki kaymayı durdurmanın hesabını yapmaktadır, hem de muhtemel bir CHP iktidarına hazırlanmaktadır. Ö-nümüzdeki günlerde Tunç, yıllardır karşı çıktığı referandum hakkına da sahip çıkacaktır, DİSK'i terketmesi (!) şartıyla CHP'yi de des

telemeye yanaşacaktır. Hatta göstermelik genel grev uygulamalarına bile girişebilecektir. Bunlar ne şaşırtıcı olmalıdır ne de Halil Tunç hakkında verilmiş doğru ve köklü yargıları değiştirtmelidir. Tunç gene eski Tunç'tur hasılı. Kliği ile elele, işçi sınıfımızın devrimci mücadelesini

saptırma, sapa yollara çekme hesapları yapmaktadır.

Boş hesaplar olduğunu ise söylemeye bile gerek görmüyoruz. İşçi sınıfımız içindeki uyanış, bilinçlenme ve «politize» olma oranı, böyle manevralara kanma sınırını çoktaaan aşmıştır. Tunç boşuna çabalamaktadır.

11 Mart 1975

● Kissinger Ankara'da siyasi parti liderleri ve Korutürk'le görüştü. Kissinger-Ecevit görüşmesi ise bir aün önce yapılmıştı.

● İzmir'de de 23 eski Demokrat Partili, AP'ye katıldı.

● Ecevit Almanya gezisine başladı. CHP liderini, Alman Sosyal Demokrat Partisi Başkanı Willy Brandt karşıladı.

● Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında mali portesi 180 milyon doları bulan bir ticaret protokolu imzalandı.

● Portekiz'de faşist bir darbe teşebbüsü oldu. Ancak kısa zamanda bastırıldı. Nisan darbesini yapanlardan General Spinola ve bir kaç faşist eğilimli, yüksek rütbeli subay ülkeyi terkettiler.

● Türk İş İşçi Kurultayı herhangi bir karar alınmadan sona erdi. Halil Tunç kapanış konuşmasında erken seçimin gereğinden söz etti. Tunç, «Türk İş yönetim organları bu kurultayda ortaya konan görüşlerden yararlanarak tutumunu ve siyasetini tesbit edecektir» dedi.

● Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı bir açıklama yayınladı ve Polatlı Kültür Derneği, Devrimci Gençlik Birliği, Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği gibi kuruluşları süresiz olarak faaliyetten menetti ve Aydınlık Dergisinin basımını yasakladı. Dergi başka yerde basılsa bile Ankara il sınırları içine sokulmayacak. Sıkıyönetim Komutanlığı bildirisinin üslubunun 12 Mart sonrası bildirileri hatırlatması dikkatlerden kaçmadı.

PORTEKİZ'DE KARŞI - DEVRİM BİR KERE DAHA EZİLDİ

25 Nisan 1974 günü 48 yıllık bir faşist diktatörlük devrildi. Portekizde bir süreden beri sömürgelerde sürdürülen savaşların, içerde de yeni siyasal gelişmelere yol açacağı beklenmeye başlandı. Kitlelerin huzursuzluğu, faşizmin baskı ve tahakkümüne tepkileri, artık dayanılmaz hâl alan ekonomik krizle birlikte, gün geçtikçe artıyordu. Dışardan gözlenmeyen, hatta pek çoklarıncı

varlığından haberdar olunmayan örgütlü bir güç: Portekiz Komünist Partisi, faşizmi yıkacak olan darbeden bir ay kadar önce, gizli yayın organı Avante'de, faşizmin artık daha fazla dayanamayacağını haber veriyordu. Portekiz sömürgelerinde, en üst mevkilerde bulunmuş ve savaşlar yönetmiş bir general; General Spinola, sömürgeciliğin artık Portekiz'e yarar getirmeyeceğini düşü-

nüyor ve bu düşüncelerini yayınladığı bir kitapta açıklıyordu. Görevden alınması gerekmedi. Ama Portekiz faşizmi artık olabilecek en dar boğaza gelmişti. Üstelik, Portekiz Batı Avrupa'nın, AET'in dışında kalmıştı. Portekiz burjuvazisi, hatta Portekiz finans oligarşisi, yani o ünlü 20 aile bile, genel ekonomik bunalımın, Salazar rejimi altında çözülemediği gibi aslında onun bir devamı

olan Caetano rejimi altında da çözülemeyeceğine inandırılmışlardı. Artık kapitalist-emperyalist blok, 48 yıl öncesinden farklıydı ve «izole» olmuş yoksul ülke, olma durumu ABD ve İngiltere'ye bağımlı tekellerin kâr ve yayılma alanını bile daraltıyordu. Nitekim, 25 Nisan 1974'de darbeyi gerçekleştiren genç subaylar hareketinin öne çıktığı lider, tekelci gruplardan biriyle çok yakın ilişkiler içinde (akrabalık ilişkisi de vardı.) bulunan Spino-la'ydı.

Önceleri, ilk birkaç gün, Spinola ve benzeri generalerin ağırlığı ön plana çıkarıldı. Dikkatli olmayan ve Portekiz devrimci hareketinin durumunu, geçmişini bilmeyenler -ki pek çok kimse bu durumdaydı- «ordudan gelen» bu darbenin, Portekiz'de faşist diktanın yerine, kapitalizmin 1975'deki gereklerine uygun güdümlü ve kısıtlı bir burjuva demokrasisi geçirecek bir hareket olduğu görüşündeydiler. Darbenin, öne çıkarılan, Spinola ve benzeri adları da farklı birşey düşünmüyorlardı. Amaçları, sömürgelerde süren «anlamsız» ve «umutsuz» savaşa son vermek, sömürgelere asla tam olmayan nisbi bir bağımsızlık tanımak ve ülke içinde de tekellerin nüfuzuna dokunmayan, hatta bir başka yönden pekiştiren kısıtlı bir burjuva demokrasisi getirmektir. Ancak aslında, daha ilk günden, darbe iki başlıydı. Bir yanda Spinola ve kendisiyle aynı görüşleri paylaşanlar; öte yanda genç subaylar, «yüzbaşılar», yani radikal kesimler. Olayların gelişmesi boyunca, sürekli eğilim

ve kesintiye uğramadan süren çizgi, Spinola ve benzerlerinin tasfiyesi, radikallerin, genç subayların, sosyalist eğilimlilerin etkinlik kazanması oldu.

Silahlı Kuvvetler Hareketi içinde bu «sol» hatta sosyalist kesim, ağırlık kazandı ve hemen ardından, aradan kısa bir süre geçtikten sonra, 1920'lerden beri güç ve kahırlı bir mücadeleyi örgütlü, disiplinli biçimde, yılmadan sürdürmüş olan Portekiz Komünist Partisi'nin hareketi hakim olduğu, daha da ötesi, Silahlı Kuvvetler Hareketi içinde büyük etkiye sahip olduğu ve etkisini giderek artırdığı görüldü.

Şüphesiz ki Portekiz egemen sınıfları, yani finans oligarşisi, büyük tekeller, latifundierler denilen büyük toprak sahipleri, ve arkalarındaki emperyalist mihraklar kaybettiklerini artık açıkça gördükleri iktidarı yeniden almak; ve kendilerine göre «tehlikeli» olan, bir adım daha atarsa varlıklarını tehdit etmeye başlayacak bir gidişe «dur» demek için harekete geçeceklerdi. Eylül 1974 sonuna doğru Portekiz'de siyasal huzursuzluk artmıştı. Sağ partiler ve güçler, büyük gösteriler düzenlemek istiyorlar ve General Sipinola bu gösterileri açıkça savunarak, «sessiz çoğunluğun» da söz hakkı olduğunu ileri sürüyor, ve CIA merkezlerinden tezgâhlanmış bir sağ darbe ortamı hazırlamaya çalışıyordu.

Karşı devrime karşı ilk başarı 28 Eylül'de kazanıldı. Aslında emperyalist güçlerin

ve yerli ortaklarının hazırlayıp finanse ettikleri «sessiz çoğunluğun» hareketi ölenildi. Spinola Devrim konseyi başkanlığından, «yumuşak» bir geçişle, sözde istifa etti. Bundan sonra halk güçleri daha hızlı ilerlediler. Karşı devrim hazırlanırken, Silahlı Kuvvetler hareketinin daha da sola gittiği, emekçi kitleler le daha sıkı bağlar kurduğu görüldü. Görülen bir başka şey de, gerek bir koalisyon niteliği taşıyan hükümette, gerekse Silahlı Kuvvetler Hareketi içinde Komünist Partisinin etkinliğinin artması oldu. Sömürücülerin gözleri faltaşı gibi açıldı. Her yeni adımda, Komünistlerin ne kadar güçlü ve örgütlü oldukları, bırakan erleri bir yana genç subayların, hatta on yıl lardan, gençliklerinden beri PKP'nin ordu içindeki örgütlerinde bulunmuş olan bazı subayların bile PKP'ye yakın oldukları ortaya çıkıyordu. Bütün sendikaların tek bir üst sendikada birleştirilmesi konusundaki yasa, Komünistlerin etkisiyle çıkmıştı ve komünistlere bütün sendikalar ve işçi hareketi üzerinde kontrol imkânı veren yapıdaydı. Koalisyon hükümetinde yer alan Sosyalist Partiyle, Komünistlerin çatışmaları; Sosyalist Parti'nin PKP'yi yeni bir dikta kurmakla ve özgürlükleri yok etmek istemekle suçlaması, tehditler yağdırmaya başlaması, İşveç tipi bir demokrasi istediğini ilân etmesi, bir yandan egemen sınıfları ve emperyalizmi dolaylı yoldan imdada çağırması ve gerçek kimliğini ortaya koyması 1975 başlarında, sendika yasasından sonra oldu. Devrimci hükü-

met kurucu meclis seçimlerinin 12 Nisan'da yapılacağını ilan ettiğinde, kısacık bir süre ferahlayan karşı devrimçi güçler; Silâhlı Kuvvetler Hareketi, kendi varlığını kurumlaştırdığını, Portekiz'de gerçek demokrasinin kurulmasının teminatını kendisini lağvetmemekte gördüğünü, göreve Kurucu Meclis seçildikten sonra da devam edeceğini bildirince, son umutlarının da söndüğünü gördüler. Çünkü onlar, büyük kesimleri halâ egemen gücünün ve mihrakların kontrolünde olan, kırsal kesimlerde bü yük toprak sahiplerinin ve tefecilerin nüfuzu altında bulunan geniş kitlelerin, burjuva partilerine oy verebileceklerini, bunu sağlayabileceklerini umuyorlardı. Ama şimdi, seçimlerde bildikleri gibi at oynatamayacakları ortaya çıkmıştı. Üstelik Silâhlı Kuvvetler Hareketi bir dizi köklü reformu, bu arada toprak reformunu gündeme sokmuş, Portekiz'in en geri kalmış bölgelerine çeşitli alt yapı hizmetleri ve devrimci propaganda götürülmesi için her türlü tedbiri almaya başlamıştı.

«Özgürlükler elden gidiyor» feryatları, 48 yıldır faşizme

övgüler yağdıran burjuva basının organlarından ve karşı devrimci güçlerin sözcülerinin ağzından yükselmeye başladı.

Nihayet 11 Mart 1975'de, son olaylar sırasında Silâhlı Kuvvetler Hareketi içinde ve ordu içinde meydana gelen «lımlılar» «radikaller» ayrımından yararlanmak isteyerek, yeni ve bu defa çok daha planlı bir karşı devrimci darbeye teşebbüs edildi. Öteden beri Spinola'ya bağlılığı ile bilinen bazı askeri birlikler, devrimci hükümete sadık birliklere karşı, saldırıya geçtiler. Ama çok kısa zamanda hükümete bağlı birlikler ve gönüllü halk milisleri tarafından bu intihar darbesi bastırıldı. Darbe basıldıktan sonra, Portekiz'de yüzbinlerce Portekiz'li sokaklarda saatlerce faşizmi Spinola'yı ve karşı devrimcileri lanetledi. Sınırlarda Partililer, devrimci işçiler, devrimciler, kimlik kontrolü yapmaya başladılar ve darbecileri, sömürücüleri, provokatörleri bizzat halk tutuklamaya başladı. Darbenin başında Spinola'nın bulunduğu ve darbeyi CIA'nın düzenlediği açığa çıkarken, Spinola ve darbe hareketine karışmış

dört general çeşitli ülkelerden sığınma hakkı istiyorlar ve sonunda eski Portekiz sömürgesi Brezilya'dan bu hakta elde edebiliyorlardı. Hemen ardından ABD elçisi, ülkeyi terketmeye çağrıldı.

Karşı devrimin yenilgisi Portekiz'de artık burjuva demokrasisi laflarının da sonu oldu ve ülkenin sosyalizme doğru gideceği ilân edildi. O zamana kadar girişilmemiş, hatta iç ve dış ilişki ve çelişkiler hesaba katılarak girişilememiş devletleştirmeler başladı. Bankalar devletleştirildi, tekeller devletleştirilmeye başlandı. Sağ partiler ve karşı devrimle mücadele dönemi boyunca sürekli provokasyon yapmış olan iki küçük göşist Parti'nin seçimlere girmesi engellendi ve faaliyetleri askıya alındı.

Gerçekte, karşı devrim girişimi, sömürücü güçlerin gerçek bir intiharı olmuş ve Portekiz'deki sosyalizme doğru gelişmeyi hızlandırmış; güçleri kristalleştirmişti.

Şimdi Portekiz'de, Komünistlerin gerek hükümette, gerekse Silâhlı Güçler Hareketi içinde etkinlikleri biraz daha artmış durumda; ve devrim daha emin adımlarla ilerliyor.

12 Mart 1975

- Hükümetin kuruluşuyla ilgili yeni bir formül ortaya atıldı. Demokratik Parti Teknokratlar CHP Desteği şeklinde ifade edilen teklife ilk cevap Ecevit'ten geldi. Formülü olumlu bulan Ecevit, cevabını Bonn'dan telefonla iletti.
- 12 Mart'ın yıldönümü dolayısıyla bazı okullarda protesto gösterileri yapıldı. Aynı zamanda Kissinger'in Türkiye'ye gelişini de

protesto etmeyi amaçlayan bu toplantılarda olay çıkmadı. Ancak İzmir'deki toplantıyı komandolar basmaya kalkıştılar.

- CHP lideri Ecevit, Almanya'da Willy Brandt ve Batı Almanya Savunma Bakanı Leber ile görüştü. Görüşmelerde ABD'nin askeri yardımı kesmesine karşılık, yardımın Almanya tarafından başlatılması konusu ele alındı. CHP lideri,

Almanya'da yetkili bir hükümet üyesi gibi davranıyor ve temaslarda bulunuyor.

● Portekiz'de bastırılan faşist darbedenin planlayıcılarından olduğu ileri sürülen ABD büyük elçisi ülkeyi terke çağırıldı.

● Türk İş Genel Başkanı Halil Tunc'un, işçi kurultayındaki konuşmasını cevaplayan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu

Genel Sekreteri Rafet İbrahimoglu, «lokavt yapan fabrikalara el koyarız» sözlerini «kutsal mülkiyet hakkına tecavüz» olarak niteledi.

● Irak'ta hükümet kuvvetleri, Barzani ordusuna karşı büyük bir saldırıya geçtiler. İran ile Irak arasındaki anlaşmadan sonra bütün lojistik ve stratejik desteklerini kaybeden Barzani birlikleri çekiliyorlar.

13 Mart 1975

● Hükümeti kurma çabalarında başarıya ulaşamayan Sadi İrmak görevini iade etti. Korutürk, CHP lideri Ecevit'i, Almanya seyahatini yarıda bırakarak Türkiye'ye dönmek üzere çağırıldı.

● Ankara İş Mahkemesi 9 SSK işyerinde süren grevlerin, çalışanların işçi değil memur oldukları gerekçesiyle durdurulmasına karar verdi.

● Prens Sihanuk, Kamboçya'da Lon Nol rejimine karşı mücadele eden «ulusal kurtuluş kuvvetlerinin» başkent Phnom Pen'e girmelerinin» an meselesi» olduğunu söyledi ve başkentteki yabancıların, kenti terketmedikleri takdirde can güvenliğinden sorumlu olamayacaklarını söyledi.

● Güvenlik Konseyi'nin Kıbrıs'la

ilgili görüşmeleri sona erdi. Konseyin kararı BM Genel Sekreteri Kuri Waldheim başkanlığında Kıbrıs Türk ve Rum toplumlari temsilcilerinin görüşmesini karara bağladı. Karar metni, Türkiye, tarafından olumlu karşılanırken, Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesimi «olumsuz» buldu. Konsey Kararında Kıbrıs Türk Federe Devletinin varlığı «dolaylı» ifadelerle kabul ediliyor.

● Portekiz'de bir kaç gün önceki faşist darbe girişimine rağmen seçimler gene 12 Nisan'da yapılacak. Bu arada ordu içinde «Devrim Yüksek Konseyi» adı verilen bir organ kuruluyor. Gerek Devrim Yüksek Konseyi'nde gerekse sivil yönetim kadroları arasında Komünistlerin daha da ağırlık kazandıkları gözleniyor.

14 Mart 1975

● Cumhurbaşkanı hükümet kuruluşuyla ilgili temaslara yeniden başladı ve ilk olarak MBG'dan Mucip Ataklı ve Kontenjan Grubundan Nihat Erim'le görüştü.

● Türkiye'ye dönmeye hazırlanan Bünlet Ecevit Almanya'da ilkin ABD'nin Bonn büyük elçisi ile 1,5 saat süren gizli bir görüşme yaptı. Daha sonra Willy Brandt ile ikinci defa görüşen Ecevit, Almanya Dışişleri Bakanı Genscher ile de temaslarda bulundu.

● Kissinger'in yardımcısı Arthur Hartman Kıbrıs konusunda yeni bir plan getirdi. Federatif Kıbrıs Devletini esas alan planda Adanın dört kantona bölünmesi ve ikisinin Türk, ikisinin ise Rum kantonu olması öngörülüyor. Türklerin bazı ufak tefek tavizler vermesini de öneren Hartman planı, Atina ve Ankara'da tartışılıyor.

● Portekiz'de yasama gücünü elinde tutan Devlet Konseyi'nin

7 üyesinden altısı istifa etti. Devlet Başkanı Costa Gomez istifaları kabul etti. Boşalan yerlere asker ve komünistlerin getirileceği söyleniyor. Bu arada Portekiz'deki bütün bankalar devletleştirildi.

● Irak, İran'ın isteği üzerine Barzani'ye karşı başlattığı saldırıyı kısa bir süre için durdurdu. Irak ile İran arasında geçen hafta imzalanan anlaşma uyarınca İran

sınırlarında gereken tedbirleri alacak ve iltica edecek kürtlere zaman tanınacak. Irak birliklerinin daha sonra topyekün saldırıya geçecekleri de bildiriliyor.

● OPEC ülkelerinin 1974 yılında petrolden sağladıkları ve toplamı 56 milyar dolar tutan bütçe fazlalarının tümünü İngiltere, ABD, Almanya, İsviçre ve Fransa gibi OECD ülkelerine yatırdıkları bildirildi.

● 14 MART, BİLİMSEL SOSYALİZMİN EN BÜYÜK USTASI VE KURUCUSU KARL MARKS'IN ÖLÜM GÜNÜDÜR.

15 Mart 1975

- Portekiz'de Bankalardan sonra bütün sigorta şirketleri de devletleştirildi.
- Ecevit Almanya'dan ayrılmadan önce Bremen'de yaptığı konuşmada Türkiye, AET ve Ortadoğu ülkeleri arasında ekonomik işbirliği önerisinde bulundu.
- Portekiz'de Devrim Konseyi, demokrasiye aykırı eğilimler taşıyan sağ partileri kapatabileceğini açıkladı. Spinola ve faşist darbeciler Brezilya'dan iltica hakkı istediler. İstek kabul edildi.
- İran'a giden Melih Esenbel,

İran'ın Türkiye'ye önemli kredi kolaylıklarına dayanan büyük projeler önerdiğini bildirdi. İran ayrıca Türk sanayi ve tarım ürünlerinin İran tarafından satın alınmasına ilişkin uzun vadeli taahhütleri de kabul ediyor.

● 1975 Yılıının ilk üç ayında 16 büyük şirket toplam 550 milyon liralık, yüzde 18 faizli tahvil ihraç etti.

● Gazete fiyatlarına zam yapıldı. Gazeteler bundan böyle 150 kuruşa satılacak.

16 Mart 1975

- Demirel Antalya'da CHP'nin bir süre önce düzenlediği mitinge karşı düzenlenen mitingte konuştu ve «bağımsız başbakan modeli bitsin» dedi.
- Türk İş Genel Başkanı Halil Tunç işçi kurultayı ile ilgili bir soruyu cevaplarken «parti kurmak bir yol ama bu işi Doğan Kışotça yapmamak gerek» dedi. Tunç bir partinin desteklenmesi için de Türk İş'in bazı şartları olduğunu söyledi.
- Kartal'da yapılan belediye başkanlığı seçimlerini CHP adayı kazandı. Partilerin Kartal Belediye

Başkanı seçimlerinde aldıkları oylar şöyle : CHP : 6.903, Milliyetçi Cephe (AP-MSP-CGP-MHP'nin ortak adayı) 4.159, Türkiye Birlik Partisi 41, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, 32.

● Özel sektöre «ihracat yapmak» kaydıyla Türkiye'de sigara fabrikası kurma hakkı tanındı. İrmak Hükümetinin bir kararnamesi ile gerçekleşen bu hak, özel sektöre Osmanlılar döneminden beri sigara üretiminde ilk defa tanınıyor. Kararname, sigara yapımının özel sektöre devrinin ilk ve esas adımı olarak nitleniyor.

● Portekiz bütün Dünya'nın dikkatlerinin üstünde toplandığı ülke olmakta devam ediyor. Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Alvaro Cunhal, 1 Mayıs Stadyumunda düzenlenen bir törende «demokratik portekiz sosyalizm yolunda derinlemesine ekonomik ve sosyal devrimleri gerçekleştirmek zorundadır» dedi ve «Bu devrimlerin başında ekonominin temel kesimlerinin devletleştirilmesi gelir» diye ekledi.

● İran ile ilgili tekelci sermaye çevrelerinin yayın ve propagandaları aralıksız devam ediyor. Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği bir broşür yayınladı ve İran'la «devlet adamları, teknokratlar ve işadamlar seviyesinde ilişki kurulmasını» önerdi.

● Korutürk Hükümetle ilgili temalarına Demirel ve Ecevit ile görüşerek devam etti. Demirel'in bu konuşmada hükümeti kurmağa talip olduğunu açıkça bildirdiği söyleniyor. AP'liler hükümeti DP'nin kurması halinde ise Haziran ayında erken seçime gidileceğini belirtiyorlar.

● Bir hükümet kararnamesi ile süt ve süt mamulleri Fiyat Kontrol Komisyonunun yetki alanının dışına çıkarıldı.

● Kıbrıs'ta önemli gelişmeler oluyor. Yunanistan, Kissinger tarafından geliştirilen ve yardımcı Arthur Hartman'ın adıyla anılan çözümü kabul etme eğiliminde. Planın ana hatları şöyle özetleniyor: Lefkoşe taksim edilecek, Magosa'nın Rum kesimi ile Omorfo Rumlara terkedilecek, 100 üyeli bir Kıbrıs parlamentosu kurulacak, parlamentoda Türklere 25 üyelik tanınacak; bütün adada seyahat serbest bırakılacak; Dört kanton kurulacak, kantonlardan ikisi Türklere ait olacak ve Kıbrıs'ın kuzeyinde bulunacak, diğer ikisi ise güney Kıbrıs'ta olacak ve Rumlara ait olacak; Türk kantonlarının kapladığı toprak alanı, Kıbrıs'ın yüzde 25'ini geçmeyecek.

● Ülkedeki diğer dört sol parti ile birleşme kararı alan Norveç Komünist Partisi kendini «lağvetme» kararı aldı.

● Irak ve İran arasındaki sınır anlaşması resmen imzalandı. Anlaşma iki ülke arasındaki sınırı yeniden çiziyor. Anlaşmanın diğer maddelerinde ise İran'a sığınmış olan 130 bin Kürt ile Barzani'nin İran'la ilişkilerinin son bulmasına ilişkin kararlar yer aldı.

● Almanya'nın Türkiye'ye yaptığı askeri yardım resmen başladı. Yardımın miktarı ve içeriği hakkında açıklama yapılmıyor.

● Bozbeyli DP + Teknokratlar + CHP destekli hükümete «evet» dediklerini açıkladı. Milliyetçi Cephe ise bu formülü antidemokratik bulduğunu tekrarladı ve görevini kendisine verilmesini istedi.

■ Kissinger'in temaları sonunda, İsrail, Mısır'a 9 maddelik bir barış anlaşması önerdi. Mısır'ın tek başına

İsrail'le anlaşması ihtimali genellikle Arap ülkelerinde ve özellikle FKÖ'de tepkilere yol açtı.

● Küba'nın başkenti Havana'da toplanan Tarafsızlar Konferansı'na Kıbrıs Türk Federe Devletini temsilen katılmak isteyen Vedat Çelik'e, Konferans'ın Kıbrıs'ta meşru devlet olarak Makarios yönetimini tanıdığı gerekçesiyle giriş vizesi verilmedi.

● Kıbrıs'ta yeni Anayasa'yı hazırlamakla görevli Kurucu Meclis'e Kıbrıs Barosu kontenjanından giren Cumhuriyetçi Türk Partisi Başkanı Ahmet Mitat Berberoğlu'nun kurucu meclis üyeliği, Yüksek Mahkeme tarafından iptal edildi. Denktaş kliğinin politik kararı olduğu söylenen iptalin

gerekçesi, Berberoğlu'nun kurucu meclis üyeliğine delegelerin yarısından bir fazlasının oyu ile değil, adaylar içinde en yüksek oyu alarak seçilmiş olması gösterildi. ● Fransa, Kamboçya'daki büyük elçiliğini kapattı. Fransanın kararı sağcı Nol rejimine karşı «çok ağır bir darbe» olarak yorumlandı.

● 18 MART 1871, PARİS KOMÜNÜ'NÜN YILDÖNÜMÜDÜR.

Paris Komünü'nün 70. yıldönümü münasebetiyle

G. Dimitrov
Mart - 1941

18 Mart 1871'de, bundan yetmiş yıl önce, Fransa ve Avrupa, Paris kentinin devrimci kitlelerinin «Yaşasın Komün» savaş sloganlarıyla çınladı. Kahramanlık ve fedakârlık örnekleri veren Paris işçileri, kutsal Komün için, iki ayı aşkın bir süre çok sayıda iç ve dış düşmanla çarpıştılar. Komüncüler, işçi sınıfının kurtuluş mücadelesi tarihine kanlarıyla en şerefli sayfalardan birini yazdılar.

Paris Komünü, siyasal iktidarı elde etmek, kendi hükümetini kurmak yolunda, işçi sınıfının ilk ciddi girişimi oldu.

Paris Komünü, yeni bir devlet tipinin, proletarya devletinin, bir çeşit «Sovyet» örneğinin çekirdeği, embriyonu oldu.

Paris Komünü, kitlelerin eseri, kitlelerin yaratıcı atılganlığının ve devrimci heyecanının ürünü oldu.

Paris Komünü, Fransız burjuvazisinin 1870 - 1871 savaşındaki ihanetine ve Cumhuriyeti yıkarak yerine yeniden monarşiyi koyma girişimine karşı, halkın duyduğu tepkinin güçlü patlaması oldu.

Burjuvazinin ve karşıdevrimci ağababalarının, Paris işçilerini silâhsız bırakmak, Fransız halkını ezmek ve Louis Bonaparte'ın kaybettiği bir macera savaşının bütün yükünü halka taşıtmak, ağır savaş kayıplarını ona ödetmek çabalarına vakit geçirmeden verilmiş bir cevap oldu.

18 Mart bildirisinde, Millî muhafızların yeniden düzenlenen Merkez Komitesi, egemen sınıfların bozgunu ve ihaneti karşısında, Paris işçilerinin, kamu işlerinin yönetimini ellerine alarak, kurtuluş saatinin çaldığını

anladıklarını ilân ediyordu. Bu görevin kendilerine düştüğünü, kendi kaderlerini çizmek ve iktidarı ele almak hakkının tartışmasız bir şekilde kendilerinin olduğunu anladılar.

Bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels, Paris Komününün savunulması için olağanüstü çabalar harcadılar ve Komün kan içinde boğulduktan sonra da, her açıdan Komüncülere yardımcı oldular. Komünün dünya çapındaki önemini kavradılar. Komünün hatalarını ve eksiklerini değerlendirirken, Marx ve Engels onun olumlu yönlerine özel bir gayretle dikkati çektiler. Gerçekten de Komün, işçi sınıfının bir hükümet şekli, emeğin kurtuluşunu gerçekleştirebilecek bir siyasal şekillenmeydi. 1871 Nisan'ında Marx şunları yazıyordu :

«Paris Komünü sayesinde, işçi sınıfının kapitalistler sınıfına ve bunların çıkarlarını temsil eden Devlet'e karşı mücadelesi yeni bir aşamaya girdi. Mücadelenin sonucu ne olursa olsun, tarihsel ve dünya ölçüsündeki önemi inkâr edilemeyecek yeni bir hareket noktası kazanıldı.»

Paris Komünü'nden çıkan dersleri çözümlerken, Marx teorik olarak koyduğu bir soruna somut ve pratik çözüm getirdi.

Bu soru, proleter devriminin burjuva Devlet aygıtının yerine ne koyacağı ve kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde yeni devlet örgütlenmesi şeklinin ne olması gerektiği sorusuydu. Komün, işçi sınıfının, Devlet aygıtını doğrudan doğruya hazır bir şekilde ele geçirip kendi amaçları doğrultusunda işletemeyeceğini gösterdi. Komün, iktidarı egemen sınıfların bir bölümünden diğer bir bölümüne geçirmek üzere, Devlet gücünün şu veya bu biçimine karşı bir devrim değildi. Komün, egemen burjuva sınıfının Devlet aygıtını parçalamaya yönelik bir devrimdi.

Marx şöyle yazıyordu :

«Bu yüzden (Komün'ün) kaderi ne olursa olsun, bütün dünyada yanılacak. Avrupa'da ve Amerika Birleşik Devletleri'nde, işçi sınıfı Komünü sihirli bir özgürlük işareti olarak selâmladı.»

Marx'ın ölümünden sonra, Engels, Komünün önemini ve büyük derslerini küçümsemekte, işçi sınıfını devrimci yolundan döndürmekte burjuvaziyle aynı fikirde olan oportünistlere karşı, bütün gücüyle mücadele etti. 1891'de, Paris Komününün 20. yılında Engels şöyle yazıyordu :

«Şu son günlerde, kısa görüşlü (filisten) sosyal demokrat, 'proletarya diktatörlüğü' sözleri karşısında yeniden büyük korkuya kapılmaya başlıyor. Çok sayın baylar, bu diktatörlüğün neyi temsil ettiğini bilmek mi istiyorsunuz. Paris Komünü'ne bakın. O proletarya diktatörlüğüydü işte.»

Marx ve Engels'in eserinin dahî sürdürücüsü, çağımızın en büyük devrimcisi ve düşünürü Lenin, Paris Komününün önemini değerlendirmekle kalmadı, onun derslerinden parlak bir şekilde yararlandı da. Bütün ülkelerin sömürülen ve ezilenlerinin devrimci hareketine büyük ilgi gösteren, bu hareketi derinlemesine inceleyen Lenin, bu hareketlerden Rus işçi sınıfı ve uluslararası işçi sınıfını, ideolojik, siyasal ve örgütlenme bakımından daha iyi silâhlandırmak için dersler çıkarmak istiyor ve bunu başarıyordu.

«Komün, Avrupa proletaryasına, sosyalist devrimin görevlerini somut bir şekilde koymayı öğretti.»

Nisan 1911'de Lenin şuna dikkatini çekiyordu :

«Sosyal devrimin öncü savaşçısı olarak, Komün, her yerde, ezilen ve mücadele eden proletaryanın yakınlığını, sevgisini kazandı. Komünün doğuşu ve yakılışı, dünyanın başkentini iki aydan fazla bir süre boyunca zaptedip elinde tutan işçi hükümeti, işçi sınıfının kahramanca mücadelesi ve bozgunun sonuna çektiği acılar, bütün bunlar, milyonlarca işçinin moralini yükseltti, onlarda yeni umutlar uyandırdı ve sosyalizme yakınlıklarını artırdı.»

Daha 1917'de Zürih'de Lenin şöyle yazıyordu :

1871'de Paris Komünü ve 1905'de Rus devrimi deneylerinin gösterdiği yolda yürüyen proletarya, halkın bütün yoksul ve sömürülen tabakalarını, Devlet gücünün organlarını doğrudan doğruya kontrollerine almak ve bu iktidarın kurumlarını kendileri kurmak üzere örgütlemekle görevlidir.»

Nisan 1917 ortalarında, Lenin şöyle yazıyordu :

«Komünün gerçek anlamı burjuvaların aradığı yerde değildir. Özel bir Devlet tipi yaratmasındadır. Böyle bir Devlet tipi bugün Rusya'da doğdu. İşçi ve asker temsilcileri sovyetidir bu.»

Büyük Ekim devriminin zaferinin hazırlayıcı ön şartı, onun bir genel provası mahiyetindeki 1905 devrimi oldu. Ancak, bu zaferin temel ve belirleyici şartı, işçi sınıfının Parti tarafından yönetilmesi idi. Paris Komününde eksik olan buydu işte.

İşçi sınıfının bütün dünyadaki mücadelesinden çıkan bütün dersleri en başta da Paris Komünü ve 1905 Sovyetleri'ni eleştirici bir gözle inceleyen Lenin, Rus işçi sınıfını Ekim olaylarına hazırladı. Lenin'in partisinin yönetiminde, işçi sınıfı, en kısa tarihsel süreler içinde, düşmana karşı azimli mücadelesi ve büyük yaratıcı heyecanı ile, dev güçlüklerin üstesinden gelmeyi, sömürücü sınıfları tasfiye etmeyi, sosyalist toplumun kuruluşuna başlamayı ve bu toplumun ileri aşamasına geçiş yoluna girmeyi başardı.

Komün ölümsüzdür. 1892 yılında, Paris Komününün 21. yılında, Engels şöyle diyordu : «Öldüğü kabul edilen Komün, artık bir daha dirilmemek üzere yıkıldığı sanılan Enternasyonal, bugün aramızdadır, capcanlıdır ve 1871'den yirmi defa daha güçlüdür.

Bugün ise «Komün yaşıyor» demeye, o günden daha fazla hakkımız var.

— 19 Mart 1975 —

● Korumak, hükümeti kurma görevini Demirel'e verdi. Cumhurbaşkanı önce Ecevit'e teklif etti ve CHP lideri hemen reddince, «demokratik mekanizma» gereği Demirel görevlendirildi. Hükümetin kurulabilmesi için Cumhurbaşkanı 226 güvenoyu garantisini şart

koşuyor. Bu durumda bütün sorun DP'den gelebilecek kopmalara bağlandı. DP üzerine yoğun kulis dönüyor.

● Millet Meclisi Plan Komisyonu, Silahlı Kuvvetlerin yeniden örgütlenmesi ve donatılmasına ilişkin bir kanun tasarısını

görüşürken konuşan Maliye Bakanı Bedri Gürsoy, yeni vergilerin gündemde olduğunu belirtti ve «Toplu sözleşme ve destekleme alımları bu şekilde devam ederse enflasyonu kimse önleyemez» dedi. Plan Komisyonu silahlı

kuvvetlere 35 milyar liralık bir harcama fonunun ayrılmasını kabul etti.

● Kıbrıs görüşmelerinin Cenevre'de yapılması konusunda anlaşmaya varıldı.

20 Mart 1975

● Milliyetçi Cephe'nin seçim sistemini değiştiren ve ortak liste düzenlenmesini mümkün kılan teklifi kamuoyuna açıklandı.

● Kıbrıs görüşmelerinin yeri ve tarihi konusunda yeniden anlaşmazlık çıktı. Türkler Cenevre'yi, Rumlar ise Tahran'ı reddettiler.

● Demirel Milliyetçi Cephe

hükümetinin protokolu üzerinde çalıştı ve «anlaşmaya vardık» dedi.

● Kuzey Vietnam birlikleri karşısında her yönden çözülen Güney Vietnam daha önce terkettiği altı eyaletten sonra şimdi de Hue ve An-Lok eyaletlerini Kuzey Vietnam kuvvetlerine bırakmaya mecbur kaldı.

21 Mart 1975

● MC, DP ve CHP arasındaki söz düellosu devam ediyor. Bu arada Başkent'te «siyasi pazarlar» kurulduğu söyleniyor. MC'nin siyasi transferler için 7,5 milyon lira ayırdığı iddia edildi. Paranın hemen hemen tümü büyük sanayiciler ve tüccarlardan sağlanmış.

● Ecevit yarım bıraktığı gezisine yeniden başladı ve İnçiltereye indi. BBC'nin bir TV programında konuşan Ecevit, daha sonra İngiltere Dışişleri Bakanı Callaghan ile de görüştü. BBC, Ecevit'i TV ekranlarında «Kıbrıs'ı altüst eden Türk» diye tanıttı.

22 Mart 1975

● Gelirler Kontrolörleri tarafından düzenlenip Maliye Bakanlığına verilen bir rapora göre 1962-1974 yılları arasında Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı petrol şirketleri 41 milyon dolar kâr, 117 milyon 295 bin dolar da sermaye transferi yaptılar.

● Milliyetçi Cephe kanadının hükümeti kurma umutları artıyor. Demirel «Meclisten güvenoyu alırız» dedi. Buna karşılık uzun süredir araları açık olan Bozbeyle ve Bilgiç bir görüşme yaptılar. MC'ye

karşı bir gövde gösterisi niteliği taşıyan bu görüşmeden sonra her iki DP lideri aralarındaki ayrılıkları halletmiş bir izlenim yarattılar.

● Halil Tunç İzmir'de düzenlediği bir basın toplantısında «1975'de sert ve hırçın bir yol izleyeceğiz» dedi. Türk İş Genel Başkanının son zamanlarda oldukça sert çıkışlar yapması ilgiyi çekiyor.

● Kuzey Vietnam ve Vietkong kuvvetlerinin tırmanışı devam ediyor. Kukla Saygon hükümeti dokuzuncu eyaleti de devrimci birliğlere terketti.

23 Mart 1975

● DP'den ilk kopma oldu ve Aydın milletvekili Kemal Ziya Öztürk partısından istifa etti. MC kanadı bunu «çözülme başladı» şeklinde yorumluyor.

● Ecevit, İngiliz Başbakanı Wilson ile görüştü.

● İzmir'de Türk İş tarafından düzenlenen lokavatları protesto mitinginde Halil Tunç lokavt

uygulanırsa, işçilerin fabrikalara el koyup üretime devam edeceği şeklindeki sözlerini tekrarladi.

● Kissinger Mısır ile İsrail arasındaki barış görüşmelerine son verdi. ABD Dışişleri bakanı taraflar arasında anlaşma sağlayamadı. Görüşmelerin kesilmesi Batı başkentlerinde heyecan yaratırken, Moskova «sürpsiz değil» dedi.

24 Mart 1975

● İTÜ Maden Fakültesinde faşistlerin saldırısı sonunda 1'i ağır olmak üzere 5 öğrenci yaralandı. Gazieğitim Enstitüsünde de çatışma çıktı.

● Portekiz'deki son faşist darbe girişiminin İspanya'da ve CIA

tarafından düzenlendiği bizzat Devlet Başkanı Costa Gomez tarafından ileri sürüldü.

● Kissinger'in Ortadoğu barış görüşmelerindeki başarısızlığının ilanından sonra Mısır-İsrail ilişkileri yeniden gerginleşti.

Yasser Arafat'la konuşma

Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Yürütme Komitesi Başkanı Yasser Arafat'la La Nouvelle Revue Internationale dergisinin yaptığı konuşma aşağıdadır.

SORU : Filistin sorununun çözüm yollarını, Orta - Doğu ve dünyanın durumu açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP : Son yıllarda emperyalizmin ardarda önemli bozgunlara uğradığını biliyoruz. Yer kürenin bir çok bölgelerinde barış böylece kurulabilirdi. Güçlerin oranı, uluslararası düzeyde, sosyalizm, demokratik, ilerici ve bağımsızlıkçı hareketler lehine değişti.

Buna rağmen, Orta - Doğu'da durum, patlayıcılığını koruyor, evrensel barışı tehdiide devam ediyor. Gerilimin ana kaynağı İsrail'dir. İsrail dünyanın bu önemli bölgesinde, sürekli bir saldırı yuvasıdır.

İsrail, emperyalizmin Arap devletleri sınırındaki ileri karakoludur. ABD nin kesin desteğinden yararlanmakta ve sürekli olarak onlar tarafından cesaretlendirilmektedir. Amerikan emperyalizmi, Orta - Doğu planlarında, İsrail'in saldırgan siyonist yönetimine güvenmektedir. Bu yönetim ülkeyi,

Amerikan petrol tekellerinin çıkarlarını ve sermaye yatırımlarını koruyan bir bekçi, Arap halklarının ulusal kurtuluş hareketleri ile mücadele etmek ve bu halkların siyasî ve ekonomik özgürlüklerini yıkmaya çalışmak görevleri verilmiş bir jandarma yapmıştır.

Siyonizm, her zaman için ülkemiz Filistin'e karşı istilâci ve sömürgeci bir politika izlemiştir. İsrail yöneticileri, Arap Filistin halkını ulusal toprağından yoksun bıraktılar; Filistinlilerin büyük çoğunluğunu mülteci yaptılar ve geri kalanları yasa dışına sürdüler. Mısır'ın, doğal kaynakları ve ulusal toprağıının bütünlüğü üzerinde hükümrancılığını sağlamlaştırmasını önlemek için, İsrail, eski sömürgeciliğın (İngiltere ve Fransa) güçleri ile el birliğı yaptı ve 1956 üçlü istilâsında aktif görev aldı. İsrail aynı emperyalist rolü, 1967 haziran istilâsı sırasında da oynadı. Amacı, ilerici ve yurtsever Arap rejimlerinin, derin sosyal ve ekonomik değışimlerin gerektireceğı bir yolda gelişmesini önlemek ve emperyalizmin egemenliğini, halklarımız üzerinde kurmaktı.

Arap ulusal kurtuluş hareketinin, SSCB ile çeşitli alanlarda olan ilişkilerinin ve dostluğunun sağlamlaşması sayesinde, ekonomik ve siyasî alanlarda önemli başarılar elde ettiğine kanaat getirdiğinden, siyonizm ve emperyalizm, çok önceden, uzun zaman 1967 istilâsına hazırlandılar.

Haziran istilâsından sonraki yedi yıl boyunca, siyonist İsrail yönetimi, dünya kamu oyunun kesin tepkisi ile karşılaştı. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, İsraili işgalcilerin, işgal edilmiş toprakların hukukî yapısında meydana getirdikleri değışiklikleri tanımadı. Buına rağmen, İsrail, B.M.'nin kararını tanımadı ve Golan tepeleri ile Kudüs Arap kesimini fiilen topraklarına kattı. Ürdün ve Süveyş Kanalı'nı «Güvenlik sınırları» olarak tanımladı. Kendisine uygulanan baskı ne olursa olsun bunlardan vazgeçmiyordu. İsrail yönetici kliğı, Filistin Arap halkının gerçek varlığını inkâr ediyor, ulusal haklarını tanımayı ısrarla reddediyor. Bütün bunlarda, Amerikan emperyalizminin kesin ve şartsız desteğinden yararlanıyor.

Bu nedenle, İsrail'in istilâci emperyalist siyaseti ile karşılaşan Arapların, özellikle Filistin Arap halkının, varlıklarını, hatta hayatlarını savunmak için ayaklanmış olmaları son derece doğal ve mantıklıdır. Siyonist hareketin ırkçı yapısı, sömürgeci ve yayılımcı özlemleri, emperyalizmin stratejik amaçları ile organik gelişmesi, Arapları, İsrail'e karşı tüm güçlere ve her çareye başvurarak direnme zorunluluğuna inandırdı.

Amacı, Filistin Arap halkını doğduğu topraklardan dışarı atmak olan 1948 saldırısının ilk saatlerinden itibaren, halkımız işgalcilere karşı ayaklandı ve mücadelesine bir gün dahi ara vermedi. Bir avuç işbirlikçinin dışında, Filistin Arap halkının tüm sınıfları ve sosyal tabakaları bu mücadelede birleştiler. Düşmana karşı direniş gitgide büyüdü ve geriye dönmecek bir nitelik kazandı; 1965 yılı, Filistin Araplarının kurtuluş hareketinde önemli bir dönem oldu. Yasal ulusal haklarının yeniden sağlanması yollarının tümünün kendisine kapandığına kanaat getirdikten sonra, halkımız bu amacı gerçekleştirebilmek için silâhlı, örgütlü ve aktif mücadeleyi geliştirdi.

1973 ekiminde, İsrail işgalci ve dar siyasetini pahalı ödedi. Ekim kurtuluş savaşı, onun yenilmezliğı efsanesini gürültüyle havaya uçurdu. Ekim

zaferi, SSCB'nin, her alanda, Mısır ve Suriye'ye tanıdığı kesin destek sayesinde kazanıldı. Orta - Doğu'da güçler dengesi değişti. Bu şekilde, İsrail yöneticilerinin, Arap topraklarını geçici işgali sürdürme ve bölgemizde siyonizmin hegemonyasını kurma şeklindeki baş döndürücü planları engellendi. Aynı zamanda emperyalist strateji için sersemletici bir darbe oldu. Çünkü İsrail'in ve siyonizmin yenilgisi, Amerikan emperyalizminin yenilgisi demektir.

Ekim savaşı, şimdiki dönemde, Arap halkı için çok önemli iki amacı gerçekleştirme olanağını doğurdu. Bu iki amaç, İsrail işgal birliklerinin, tüm işgal edilmiş topraklardan geri çekilmesi ve Filistin Arap halkının yasal ulusal haklarının garanti edilmesi idi. Filistin devrimi, tüm güçleri ve kaynakları ile, Mısır ve Suriye orduları ve diğer Arap Devletlerinin silâhlı birliklerinin yanında savaşa katıldı. Askerî ve siyasî sonuçları büyük zaferimiz olarak kabul ediyoruz. Bu büyük zafer, Filistin halkına, kısa vadeli görevlerini yerine getirme ve stratejik görevlerini gerçekleştirme yolunu açacaktır.

SORU : 1973 Ekim savaşı sonucu Orta-Doğu'da meydana gelen değişiklikler, muhakkak ki, Filistin direniş hareketinin amaçlarına ve görevlerine de yansımıştır. Bunlardan bahsedebilir misiniz?

CEVAP : Muhakkak ki, 1973 Ekim başarılarının gerçekleri ve doğrudukları yeni şartlar, devrimin taktiğine ve stratejisine yansıdı.

Savaşın sonuçlarının somut analizinden hareket ederek, Filistin Ulusal Konseyi 1974 hazirandaki 12. toplantısında, devrimimizle ilgili siyasî bir program kabul etti. Bu programda, devrimimiz için aşamalar kabul ediliyor ve İsrail işgalinden kurtulacak (1) ulusal topraklar üzerinde, Filistin halkının bağımsız ulusal iktidarını kurma zorunluluğu kesinlikle belirtiliyor.

Program, tüm Arap ülkelerini mücadeleye devam çağırıyor. Gerçekten bölgemizdeki halklar ve ilerici güçleri için, düşmanın işgal edilmiş topraklardan dışarı atılması ile Filistin halkının ulusal haklarının kurulması arasında organik bir bağlantı vardır. Program özellikle emperyalizm, siyonizm ve Arap gericiliğinin planlarını engelleme zorunluluğunu belirtiyor. Arap gericiliği, İsrail'in, birliklerini işgal edilmiş toprakların şu veya bu bölümünden geri çekmesi karşılığında, halkımızın hayatî çıkarlarını İsrail'e kurban etmeye hazır.

Program, Orta - Doğu'da olduğu kadar, uluslararası düzeyde de güçler dengesinin değişikliğini göz önünde bulunduruyor; program bu değişikliklere göre hazırlanmış durumda. Program şimdiki durumun niteliğinin bilimsel, doğru tahliline Filistin halkının çıkarlarına uygun pozitif faktörlerin doğru kullanılması zorunluluğu bilincine dayanıyor. İlk defa olarak, halkımız, ülke toprağının bir bölümü üzerinde kesin ulusal egemenliğini gerçekleştirme, anayasa ve B.M. kararlarına tamamen uygun yasal haklarının sağlanması mücadelesinin devamı için sağlam bir temel yaratma olanağı ile karşı karşıya.

Filistinli devrimciler, siyasî programın amaçlarının gerçekleşmesinin, Filistin Arap halkının siyonist İsrail yönetiminin umutsuzluğa düşmüş direnişi karşısında verilecek ağır ve çetin bir savaşa bağlı olduğunu gayet iyi bilmektedirler. Biz, Arap kampının birliğinin zayıflamasına karşı mücadele

ediyoruz. Gerçekten bu birlik eksikliği yüzünden, emperyalizm, bir çok kereler Filistin halkının haklarına karşı eylemlere girişebildi. Arap ülkeleri üzerinde egemenliğini sağlamlaştırmak için devrime darbeler indirmeye, devrimi yok etmeye çalıştı.

SORU : Filistin Ulusal Konseyinin kabul ettiği programın uygulanmasına yardımcı olabilecek temel etkenleri ve şartları belirtebilir misiniz?

CEVAP : Ulusal konsey, siyasî programdan ayrı olarak, bu programın en geniş bir biçimde uygulanabilmesini sağlayacak etkili tedbirler bütünü de hazırladı. Bu etkili tedbirleri şöyle özetleyebiliriz.

Kaçınılmaz zorunluluk şöyle açıklanabilir : Filistin halkının birliğini, işgal edilmiş topraklarda olduğu kadar, işgal edilmiş topraklar dışında da sağlamlaştırmak; halk kitlelerini seferber etmek ve siyasî programın amaçları etrafında toparlamak. Filistin Kurtuluş Örgütü (F.K.Ö.), Filistin halkının tek ve temel yöneticisi olarak tanınmıştır. F.K.Ö.'de yeni bir yönetim seçildi. Yeni yönetimin görevi ulusal siyasî programın uygulanmaya konulmasını sağlamak oldu.

Programın gerçekçi yanı, kuvvetli bir ulusal hareketin sağlam temeline dayanmasıdır. İhtilâl konseyi, mücadelenin yeniden kuvvetlenmesinin, gelişmesinin, yeni biçimler ve metotlarla zenginleşmesinin taktiğini düzene koydu. Taktiğimiz her geçen saat, her geçen gün, mücadelecî eylemi daha da güçlendirmektir. Böylece, kitleler içinde devrimin durumu sağlamlaştırılacak, programın öngördüğü ulusal görevler çerçevesinde halkın birliği sağlanacak, düşmanın ve Arap gericiliğinin ajanlarının halkımızın birliğini yıkmaya çalışmaları ve halkımızı devriminden uzaklaştırma çabaları önlenecektir.

Devrim, Arap gericiliğinin ülkemize karşı giriştiği planlar ile sürekli olarak mücadele etti. 1973'de, Arap dünyasının Ürdün rejiminin, halkımızın bir bölümünü temsil ettiği yolundaki iddiasını ortadan kaldırmayı başardık. 1973 kasımında Cezayir şehrinde toplanan Arap hükümetleri ve başkanları konferansı, Filistin Kurtuluş Örgütü'nü, Filistin halkının tek yasal temsilcisi, mücadelenin her döneminde bu halkın amaçlarını ve haklarını belirleyecek tek yetkili olarak tanıdı.

Emperyalizm ve gerici yuvarlar, konferansın bu kararını baltalamaya ve sorunun emperyalist çözümüne bir temel hazırlamaya çalıştılar. Ancak Arap Devletlerinin resmi çevrelerince takınılan tavır, bu tür girişimlerin hiç bir şekilde başarıya ulaşamayacağını gösterdi. 1974 şubatında Lahor'da (Pakistan) toplanan müslüman ülkelerin hükümet ve devlet başkanlarının ikinci konferansının aldığı karar da, Cezayir şehrinde alınan karara uygun oldu.

1974 ekiminde Rabat'ta toplanan konferansda, Arap hükümet ve devlet başkanları, oy çokluğu ile (Ürdün kralı dahil), Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Filistin halkının tek ve yasal temsilcisi olduğunu ve Filistin Arap halkının kendi geleceğini kendisinin tayin hakkının bulunduğunu ve İsrail işgalinden kurtulmuş Filistin toprakları üzerinde Ulusal bir devlet kurabileceklerini kabul etti.

Filistin devrimi, 1974 sonbaharında Birleşmiş Milletlerin genel kurulunda alınan kararlara göre bir önem veriyor. Eylül ayında, genel kurul.

bir çeyrek yüz yıldan beri ilk defa olarak gündemine Filistin sorununu aldı (yani daha önceleri olduğu gibi «İsrail - Arap anlaşmazlığı» veya «göçmenler sorunu» olarak ele almadı). Daha sonra ise, Filistin Kurtuluş Örgütü'nü toplantılara katılmaya ve görüşlerini açıklamaya davet etti.

Biz, 22 kasım 1974 gününü, Filistin Arap halkı için tarihî bir gün olarak kabul ediyoruz. Çünkü o gün, genel kurul, ezici bir çoğunlukla, siyonist işgalcilerin ayaklar altına aldığı Filistin halkının haklarını destekleme kararı aldı. Karar, halkımızın ülkesine dönüşünü ve hiç bir dış baskı olmadan ulusal bağımsızlık ve hükümler konusunda özerk karar alabilmesini öngörüyor.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler ilkeleri ve amaçları doğrultusunda, Filistin Araplarına isteklerini gerçekleştirmeleri için her yola başvurma hakkını tanıyor. Genel kurul, Birleşmiş Milletler genel sekreterinin, Filistin Kurtuluş Örgütü ile ilişkide bulunmasını istedi. Ayrıca, uluslararası kuruluşlar tarafından toplantıya çağrılan bütün konferanslarda yer alma ve genel kurulun çalışmalarına katılma hakkı ile, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Birleşmiş Milletlerde sürekli gözlemci olmasını istedi.

Uluslararası düzeyde, Filistin devrimi, dünya ulusal kurtuluş mücadelesinin tamamlayıcı bir parçasıdır. Sosyalist topluluk ile ilişkileri daha sağlamlaştırmak için, ilerici ve demokratik güçler ile sürekli ve sorumlu bir şekilde çalışma zorunluluğunun bilincindeyiz.

SORU : Bütün dünya, Filistin direniş hareketine karşı, İsrail'in hiç bitmeyen askerî müdahalelerine şahit. İşgal edilmiş topraklarda mücadele nasıl gelişiyor?

CEVAP : 1965'den beri sistemli hale gelen, işgal edilmiş topraklarda silâhlı birliklerin eylemlerine, silâhlı direniş eylemlerine paralel olarak, geniş bir kitle hareketi gelişti (grevler, protesto eylemleri, gösteriler, isyanlar). Okullar kapandı, öğretmenler ve avukatlar grev yaptılar. 1967 haziran savaşından yedi yıl sonra, Filistinli avukatlar işgalcilerin kurdukları mahkemelerde söz almayı reddediyorlar. Böylece bu işgali tanımadıklarını ve ona karşı direndiklerini gösteriyorlar. Kitle eylemleri silâhlı müfreze eylemlerine uygun bir hava yarattı ve karşılığında silâhlı müfrezeler, direnişi işgal edilmiş tüm topraklara yaydı. Filistin Arap halkının ezici çoğunluğu buna katılmaya başladı.

1965'den sonra geçen on yıl boyunca, devrim büyük ve zengin deneylere sahip oldu. 1973 ağustosunda işgal edilmiş topraklar üzerinde bir Filistin Ulusal Cephesi'nin kurulmasından sonra (Filistin Kurtuluş Örgütü'nün statüsü ve Filistin Ulusal Konseyinin çok sayıda kararları ile tamamen uygunluk içinde) mücadele yoğunluk kazandı ve yayıldı. Bu Cephe, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün tamamlayıcı bir parçasıdır. Ülke içinde, ilerici ve ulusal tüm güçler, Filistin direnişinin tüm müfrezeleri, katılıyor. İşgal boyunduruğu altında yaşayan halkımızın mücadelesi, Cephenin savaşçı eylemleri ile daha yüksek dereceye erişti. Birleşmiş Milletler'de Filistin sorununun tartışılması sırasında, işgal edilmiş topraklarda kitle hareketinin son kuvvetli atılımı, buna anlamlı bir örnektir.

Düşman cevap olarak baskısını daha da artırdı. İsrail askerî kliğinin nazi karakterli terör hareketleri terör hareketlerine başvuruşlarını anmak

isterim. Ürdün'ün batı yakasında ve Gaza'da yıkılan ve yerle bir edilen Filistin konutlarının sayısı 19 bine vardı (8.00 ve 11.000 olmak üzere). Ve tutuklanıp hapse atılan kişilerin sayısı 18.000'e yakın (2). Tutuklulara korkunç işkenceler yapılıyor. Çoğu öldü, diğerleri de aynı durumla karşı karşıyalar (3). Çeşitli bahaneler uydurarak, düşman, direnişe katılmış binlerce vatandaşı ülkeden kovdu. Herkes, İsrail askerî kliğinin, halkımıza karşı bir jenosid siyaseti, Filistin halkının var olmasının temellerini yıkmayı amaçlayan bir siyaset uyguladığını biliyor.

Halkımıza zorla kabul ettirilmiş sıkıyönetime rağmen, vatandaşlarımızın devrimci bilinçlerinin geliştiğini, kitle hareketinin ve silâhlı direnişin sürekli olarak yeni boyutlara kavuştuğunu gururla söyleyebiliriz.

Filistin Arap halkına karşı; ulusal topraklar üzerinde kendi kaderini kendisinin tayin etmesine karşı girişilen komploların kesin olarak sona erdirilmesi (başarısızlığa uğratılması) için, yalnızca Filistinlilerin değil, güvenlik, adalet ve ortaklaşa çalışmadan yana olan dünyanın tüm ilerici dü-rüst insanlarının da yer alacağı uzun, çetin ve sert bir mücadeleye gerek vardır. Filistin halkı düşmanın planlarını başarısızlığa uğratabilecek güçtedir. Bunun için, sürekli olarak eylemlerinin şiddetini arttırması, düşmana karşı direnişinin metodlarını ve biçimlerini değiştirmesi gerekir. Askerî, si-yasî ve diplomatik mücadeleleri doğru olarak uyarlayabilmek gerekir. Bu şekilde halk hareketinin daha etkili bir atılımı sağlanmış olur. Bu şekilde, bu halk hareketi, Yakın - Doğu'da güçler dengesinin yeni değişimi üzerinde gitgide artan bir etkide bulunur.

SORU : Filistin halkının haklı davası gitgide daha çok yandaş kazanıyor. Filistin direniş hareketi ile uluslararası dayanışmanın önemini nasıl yorumluyorsunuz?

CEVAP : Arap dünyasında, Filistin devrimine bakış (İsrail'e verilen cevap yanında) siyasî güçlerin ve kamu oyunun kutuplaşmasının devam ettiği bir sorundur. 1972 kasımında kurulan Filistin Devrimine Yardım İçin Arap Cephesi, davamızın etkisinin belgesidir. Cephe 43 siyasî partiden oluşuyor. Bu partiler Arap devletlerinin kamu oyunun büyük çoğunluğunu yansıtıyor. Kesinlikle devrim programımızı destekliyor, emperyalizmin, si-yonizmin ve gericiliğin planlarının kesin olarak yıkılması için önemli bir destekte bulunuyorlar. Filistin Arap halkı, kardeş Arap halklarına, dost, ilerici güçlere dayanıyor.

Filistin kurtuluş hareketi, sosyalist topluluk ile ilişkiler kurdu ve bunları önemle geliştiriyor. Bu süreç, 1965'den sonra, Filistin Arap halkının, yasal haklarını yeniden elde etmek için silâhlı mücadele hareketinin bir atılım yapmasından sonra yoğunluk kazandı. İlişkilerimiz temel bir ilkeye dayanıyor : Bu temel ilke, emperyalizme karşı verilen ortak mücadele, karşılıklı anlayış ve Filistin devrim mücadelesinin ilerici niteliğidir.

Biz bu ortaklaşa yardımlaşmayı ve ilişkileri, Filistin halkının çıkarı için, ortak davamız olan özgürlük ve ilericilik için geliştiriyoruz. Bu durum, devrimci kuvvetlendiriyor ve emperyalizmin manevra imkânlarını büyük ölçüde azaltıyor. Emperyalizm Filistin halkının haklarının ve Arap - Sovyet dostluğunun zararına olarak, Arap devletleri ile siyonist düşman arasında ayrı anlaşmaları ve doğrudan doğruya görüşmeleri zorla kabul ettirmeye çalı-

şıyor. İlişkilerimiz yapıcı, belirli ve bilinçli bir niteliktedir. Dürüst bir dostluk ve mücadelecî bir yoldaşlıkla belirlenmiştir. Zaman ilişkilerimizi sağlamlaştırdı ve güçlendirdi.

Sosyalizm ile olan ilişkilerimizin sıkılaşmasının bir çok düzeyde gerçekleştiğini önemle belirtmek gerekir. Temel hedefin Filistin devrimi ve Filistin halkı olduğu kadar, Doğu Arap dünyasının tüm ilerici ve ulusal güçlerinin de hedef alındığı manevraların ve planların başarısızlığa uğratılmasında karşılıklı yardımın büyük önemi olmuştur. Bir çok durumda, bu karşılıklı yardım, devrimi çok sayıda tehlikeden kurtardı, devrime yapılan baskıyı azalttı.

Bizim kendi öz deneyimiz kadar, mücadele eden diğer halklarında deneyleri de şunu doğruluyor: emperyalizmle ciddi olarak mücadele etmek isteyen, sosyalizmle ve SSCB ile karşılıklı yardımı sağlamlaştırmalı ve geliştirmelidir.

1974 kasımı sonunda bir Filistin Kurtuluş Örgütü delegasyonunun Moskova'ya yaptığı ziyaretten özellikle bahsetmek gerekir. Sovyet - Filistin görüşmeleri yüksek düzeyde yapıldı. Delegasyonumuz, Sovyet Komünist Partisi Merkez Komite siyasi büro üyesi ve S.S.C.B. bakanlar konseyinin başkanı Kosigin tarafından karşılandı. Filistin Arap halkı adına, delegasyonumuz, S.S.C.B.'ye, Filistin sorunun çözümündeki ilkelî tutumu ve Yakın - Doğu'daki anlaşmazlığın giderilmesinde takındığı tavır için derin minnettarlığını bildirdi. Ayrıca, ulusal bağımsızlık, barış ve sosyal ilerleme için emperyalizme, siyonizme ve saldırganlığa karşı mücadele veren Arap halklarına ve ülkelerine yaptığı karşılıksız ve etkili yardım için teşekkürlerini de belirtti.

Sovyet Komünist Partisi, Sovyetler Birliği'nin, Filistin Arap halkının yasal haklarına kavuşmak için verdiği mücadelesini desteklediğini ve destekleyeceğini açıkladı. Bu yasal haklar, vatana dönüş, kendi kaderini tayin hakkı ve kendi Devletini kurma hakkı dahil olmak üzere, ulusal toprağın yaratılmasıdır. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bir temsilciliği Moskova'da açılacaktır.

Filistinli devrimciler, Arap ulusal kurtuluş hareketleri ile Sovyetler Birliği, diğer sosyalist devletler ile olan dostluğun sağlanmasını, işgal edilmiş Arap topraklarının kurtulması ve Filistin Arap halkının yasal ulusal haklarının garantisinin «vazgeçilmez» şartı olduğuna kesinlikle inanmaktadırlar.

Bizim militan, kardeş ve dürüst ilişkilerimizin amacı, modern insanın barış, refah ve sosyal adalet özlemlerini, ulusal baskıdan kurtulmuş bir yaşam umutlarını kapsayacak kadar geniştir. Bu amaçları gerçekleştirmek, ancak, insanın çıkarı ve tüm insanlığın ilerlemesi için çalışacak gerçekten devrimci güçlerin dayanışma temeli üzerinde, emperyalizmin, siyonizmin ve ırkçılığın tüm görünümelerini tamamen yok etmekle mümkün olabilir.

SORU . Filistin Kurtuluş Hareketi saflarında belirgin sağlamlaşması sürecini anlatabilir misiniz?

CEVAP : Emperyalizme karşı savaşan her halkı başarıya götürecek kesin faktörlerden biri, tüm ilerici ve ulusal güçlerin kuvvetli ve tek bir cephede birleşmeleridir. Yalnızca böyle bir cephe halk kitlelerini birleştire-

rebilir, örgütleyebilir ve zafere ulaşacak bir anti - emperyalist mücadelede silâhlandırabilir. Bu nedenle, gerçekleşmesi halkımıza, mücadelesinde zafere garantileyecek ulusal birlik, devrimimizin temel ilkelerindedir.

Devrimimizin yöneticileri ulusal birliğin demokratik temellere bağlı olarak kurulmasında görüş birliğindedirler. Bu temelleri Filistin Kurtuluş Örgütü düzeyinde de sağlamlaştırmak zorunludur. İşte nedenleri :

- Filistin Kurtuluş Örgütü, tüm müfrezeleri ve tüm ulusal güçleri birleştiren bir ulusal kitle örgütüdür.
- Örgütün kapıları kapanmamıştır; bir veya bir kaç grubun tekelinde değildir; aksine, İsrail işgali ile mücadele eden ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün programını kabul eden tüm yurtseverlere kapıları açıktır.
- Devrim, tüm güçlerin ve tüm ulusal müfrezelerin, Filistin Kurtuluş Örgütü yürütme komitesi ve merkez konseyinden Filistin ulusal konseyine kadar bütün yüksek noktalarda temsil edilmesini kabul eder.

Bu demokratik çerçeve içinde, her devrimci müfrezeye, kendi örgütsel ve ideolojik bağımsızlığını koruyor. Ama mücadele sırasında, bu müfrezeler ortak eylemler programı çerçevesinde hareket ediyorlar. Hazırlanışında ve kabulünde yer aldıkları bu program, uygulama sırasında zorunlu oluyor. Programa uygun şekilde kararlar alınması imtiyazı, Filistin'in en üst yasama gücü olan Ulusal Konsey'e aittir. Ayrıca Filistin Kurtuluş Örgütü'nün, Arap dünyasında ve uluslararası arenada tüm ulusal Filistin güçlerinin tek temsilcisi olduğunu belirtmekte yarar var. Bu konuda olabilecek tüm güçlüklerin üstesinden gelme görevi de kendisine verilmiştir.

Silâhlı mücadelenin başından beri, Filistin mücadele müfrezeleri, safalarını demokratik ilkeler temelinde birleştirmeye, çoğu kez ulusal kurtuluş hareketlerine ağır zararlar indirmiş olan uzlaşmaz çatışmaları önlemeye çalıştı. Demokratik ilkeler bizim birliğimizin sağlamlaşmasına yardımcı olmalıdır.

Geçirdiğimiz deneyler bize, tüm yurtseverlerin ve devrimcilerin birleşik kuvvetli bir cephe etrafında, somut ve açık amaçları içeren siyasî bir program etrafında birleşmesinin, mücadelenin ilerdeki gelişmesinin, işgal edilmiş topraklarda ve dışında halk kitlelerinin en geniş tabakalarına yayılmasının garantisi olacağını göstermiştir.

La Nouvelle Revue Internationale
Şubat 1975 Sayısından

25 Mart 1975

- Suudi Arabistan Kralı Faysal, Yaser Arafat'ı kabul ettiği bir tören sırasında yeğeni tarafından tabanca ile öldürüldü. Faysal'ın yerine büyük kardeşi kral ilan edildi.
- Irak'ta hüküm süren iç savaş dolayısıyla tedbir almak gerekçesiyle Milli Güvenlik Kurulu Hakkari, Siirt, Mardin ve Diyarbakır'da bir ay sürle ile sıkıyönetim ilan

edilmesini istedi. Ankara, İstanbul, İçel, Adana illerindeki sıkıyönetimin de bir ayda uzatılmasını öneren Milli Güvenlik Kurulu kararının Hükümet ve Meclislerce de kabul edilmesi bekleniyor.

- Anadolu Ajansı gece yarısına doğru verdiği bir haberle Bilgiç ve 10 arkadaşının DP'den istifa ettiklerini açıkladı. Ajans'ın AP'li

olduğunu açıkça söyleyen Genel Müdürü Atilla Onuk tarafından verilen haber, ertesi günü sert tartışmalara yol açtı. Bilgiç istifa

konusunda olumlu yada olumsuz hiç bir açıklama yapmadı. Başkent gözlemcileri «MC hükümeti için en uzun 24 saat başladı» diyorlar.

25 Mart 1975

- Suudi Arabistan Kralı Faysal, yeğeni Prens Abdülaziz tarafından tabancayla vurularak öldürüldü.
- Millî Güvenlik Kurulu, Ankara, İstanbul, İçel ve Adana'da sıkıyönetimin bir ay daha uzatılmasını, ayrıca Mardin, Diyarbakır, Siirt ve Hakkari'de de bir ay süre ile sıkıyönetim ilân edilmesini istedi. Millî Güvenlik Kurulu, Güneydoğu illerindeki sıkıyönetim ilânı isteğini, Kuzey Irak'ta devam eden Irak - Kürt

çatışmasının Türkiye'ye sirayetini önleme gerekçesine başladı.

- Hükümet kuruluşuna ilişkin pazarlık ve karşılıklı suçlamalar sürüyor. Demirel, «her şey bir iki güne kadar açıklanacak» dedi.
- Vietnam Ulusal Kurtuluş Ordusuna bağlı birlikler, Van Tiyö'nün ordusunu bozguna uğrattı. Güney Vietnam birlikleri ikiye bölünmüş durumda. Eski kraliyet Başkenti Hue ve Da Nang devrimcilerin eline geçmek üzere.

26 Mart 1975

- Hükümeti, Milliyetçi Cephe'nin kurması ihtimali ağırlık kazandı. DP'li Sadettin Bilgiç ve arkadaşlarının istifa edeceği söyleniyor. Demirel de hükümetin kurulabileceğine ilişkin demeçlerinde daha iddialı ifadeler kullanmaya başladı.

- Başbakan Sadi İrmak başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Millî Güvenlik Kurulunun, dört güneydoğu ilinde sıkıyönetim ilân edilmesine ilişkin önerisini benimsedi. İrmak bu konuda açıklama yaparken, «Bizden sığınma hakkı isteyen Kürtlere izin

vermedik» dedi.

- Portekiz'de Başbakan Vasco Goncalves yeni hükümeti açıkladı. 11 Mart'taki başarısız sağ darbe girişiminden sonra istifa eden kabinenin yerine kurulan yeni hükümette, komünistlerin ağırlığı arttı. Yeni kabinede asker bakanların sayısı da azaltıldı. En önemli değişiklik, Dışişleri Bakanlığına Sosyalist Parti lideri Soares'ın yerine Binbaşı Ernesto Melo Antunes'in getirilmesi oldu. Yeni Dışişleri Bakanı, Fransız TV muhabirinin «Komünist misiniz?» sorusunu, «Evet, şaşırtıcı mı?» diye cevapladı.

27 Mart 1975

- Milliyetçi Cephe hükümetinin gerçekleşme ihtimalinin, büyük ağırlık kazanması üzerine, Ecevit bir atılım yaptı ve Demokratik Parti'ye, 12 Ekim'de yapılacak seçimlere kadar, hükümete vereceği desteği geri almayacağı konusunda söz verdi. Aynı gün, Bilgiç ve arkadaşları da son karar toplantısını yaptılar. İzlenimlere göre Bilgiç ve

arkadaşları DP'den istifa ediyor.

- ABD Senatosu, Türkiye'ye, ABD'nin askeri yardımının yeniden başlaması için, Gerald Ford'a yetki veren kanunu teklifini 7'ye karşı 9 oyla kabul etti. Karar şimdi de ABD Kongresi'nde görüşülecek.

- Millî Güvenlik Kurulunun önerisini benimseyerek, sıkıyönetimin dört ilde

uzatılması ve Diyarbakır, Siirt, Hakkari ve Mardin'de bir ay süre ile ilân edilmesini öngören hükümet tezkeresi, TBMM birleşik toplantısında 196'ya karşı 77 oyla reddedildi. Ancak oylamada yeterli çoğunluk olmadığından oylama yeniden tekrarlanacak. CHP, güneydoğu illerinde sıkıyönetim ilânını reddetme konusunda grup kararı aldı. AP ise «konunun karşılığında bir emrivaki ile

getirildiğini» öne sürdü ve grupta görüşmeden oy vermeyeceklerini belirtti. Doğulu milletvekillerinin, kanun teklifinin reddedilmesi için yoğun faaliyet gösterdikleri bildiriliyor.

● **Tekstil İşverenleri Sendikası Başkanı Halit Narin**, «lokavt uygulanacak işyerlerinde, işçilerin fabrikanın işletilmesine el koymaları halinde, fabrikaların anahtarlarını Korutürk'e teslim edeceğiz» dedi.

TEKSTİL SANAYİNDEKİ KRİZİN, KÖKLERİ VE SONUÇLARI

Tekstil Sanayiinde işverenler ile Teksif ve Tekstil Sendikalarının karşı karşıya gelmesi; işverenler sendikasının, bugüne kadar görülmemiş çap ve kapsamda bir lokavt kararı alması; sendikaların grev uygulamalarında -alışılmamış bir şekilde- kararlı olmaları, işverenler arasında patlak veren anlaşmazlık, sıkıyönetim komutanlığının grev ve lokavtları yasaklaması çok yönlü ve oldukça çapraşık bir konunun dışa yansımaları oldu.

Ağırlığını pamuklu mamullerin oluşturduğu Türkiye Tekstil Sanayii, büyük bir bunalım içinde çalkalanıyor, hatta bocalıyor. Öteyandan tekelcilerle, tekel dışı kalmış sermaye kesimleri arasındaki gelişmeler, bu krizle iyice su yüzüne çıktı, keskinleşti. Türkiye'nin en örgütlü ve güçlü işveren sendikalarından ikincisi olan (birincisi Madeni Eşya İşverenleri Sendikası: MESS) Türkiye Tekstil İşverenleri Sendikası, temellerinden çatırdadı ve örgütün merkezi disiplini yok oldu.

Buna karşılık «taban»daki yani geniş işçi yığınlarındaki

uyanış ve özellikle demokratik ve ekonomik haklarına sahip çıkmaktaki kararlılık, tekstil sanayiindeki «iş uyumsuzluğu» ile iyice somutlandı. Tarihlerinde ciddiye alınacak hiç bir grev eylemi olmayan Teksif ve Tekstil Sendikaları, grevi uygulama konusunda -kendilerine rağmen- bir «aculluk» gösteriyorlar. Hatta, sendikalarına güvenmeyen işçiler, Genel Merkezleri basıp «Ne pahasına olursa olsun greve çıkılmasını» istiyorlar.

Özetlersek, Türkiye'nin gerek sermaye kesiminin, gerek işçi kesiminin, gerekse işçi-işveren ilişkilerinin bütün yönleri, sorunları ile yansıdığı ilginç bir kesit oldu **Tekstil krizi**.

Sanayicilerin Çıkmazı Nerede?

Tekstil Sanayicileri ve sanayii açısından alınırsa, bu sektördeki kriz, gerçekten Türkiye ekonomisinin, emperyalizme bağımlı güdük yapısının bütün verileriyle yansıdığı bir alan durumunda. Daha yoğun işgücü ve daha az teknoloji gerektiren

tekstil sanayiini, Türkiye gibi ülkelere bırakıp, daha yoğun teknoloji gerektiren ve yüksek tekelci kârlarla çalışma olanağı sağlayan Petrokimya, elektronik, plastik, bilgisayar sanayilerine kayan AET ülkeleri, terkettikleri alanın müşterisi dahi olmaya yanaşmamaktadırlar. İngiltere, Türkiye'den ithal edeceği pamuklu mamuller üzerine sınırlamalar getirmiştir. Fransa ihtiyacını sosyalist bloktan karşılamayı tercih etmektedir. Almanya ve Skandinav ülkeleri iç tüketimi sentetik elyaf ile karşılama yönüne gitmişlerdir.

Buna karşılık, petrol fiyatlarına yapılan büyük zam sırasında kısılan sentetik elyaf üretiminin yarattığı «arız» talebe kandan Türkiye Sanayicileri, Tekstil yatırımlarına olağanüstü bir yoğunluk vermişlerdir. Bunun yanı sıra, pamuk üretimi gerek Ecevit ve İrmak hükümetlerinin yüksek taban fiyatı politikaları ile, gerekse bizat tekstil sanayicilerince desteklenmiş ve pamuk üretimine ayrılan alanlar yüzde 34 artmıştır.

Ancak, emperyalist ülkeler

petrol krizini atlutup, yada ekonomilerini yeni petrol fiyatlarına göre düzenleyip, sentetik elyaf (orlon, perlon, dakron, poliester, vb..) üretimine yeniden hız verince, Türkiye'nin elinde stoklar birikmeye başlamıştır. Gerek pamuk gerekse pamuklu mamuller, Dünya fiyatlarının üstünde maliyetleri ile, her türlü ihrac imkanından mahrum kalmışlardır. O kadar ki bunca hayhuy arasında, İrmak hükümetinin sessiz sedasız çıkarıverdiği, pamuk ve pamuklu mamüller ihracatında yüzde 25 vergi iadesini öngören kararname dahi, ihrac olanağı yaratmakta yeterli olamamıştır. Yalnız fiyat barajı değil, özellikle AET ülkelerinin ithalat sınırılması da vardır Türkiye sanayicilerinin ve ihracatçılarının karşısında. Hatta siyasi tercihler bile oldukça etkindir ve mesela İngiltere, eski sömürgesi Hindistan ile bağlantıları yüzünden ihtiyacını bu pazardan karşılamayı yeğler durumdadır.

Sosyalist blok, Türkiye'deki stoklara talip olmada belirgin bir çekimserlik gösterirken, Türkiye'nin Ortadoğu pazarına açılma çabaları da emperyalist merkezler tarafından «veto» edilmiştir. Sözün kısası dışa bağımlı Türkiye ekonomisi kendi siyasi tercihlerinin doğurduğu ekonomik bataktta çırpınmaktadır şimdi.

Tekstil Patronlarının İç Çelişkileri

Bu yüzden Türkiye'de tekstil sanayicileri için, üretimi durdurmak, ne pahasına o-

lursa olsun durdurmak, hayatı bir sorun haline gelmiştir. Hiç olmazsa dağlar gibi yığılmış stokların, sıradağlar haline gelmesini önleme hesabı ve telaşı içindedir Türkiye Tekstil Sanayicileri. Lokavt kararları buradan kaynaklanmıştır.

Toplu sözleşme görüşmelerinde İşveren Sendikasının hırcın tutumu böyle açıklanmalıdır. Ve nitekim en çok pamuklu mamül üreten Çukurovalı tekstil sanayicileri, lokavt uygulayamayınca, son çare olarak işçilere yıllık ücretli izinlerini toptan kullandırma gibi alışılmamış formülü ortaya atmışlar ve uygulama kararı almışlardır. Sendikaların ve özellikle işçilerin tavrının ne olacağı henüz belli olmamakla birlikte, moral etkisiyle lokavtan farksız olan bu uygulama, önümüzdeki günlerin en büyük işçi olaylarına gebe dir.

Nitekim özellikle Teksif sendikası tarafından sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinde ücret zamları konusunda, işverenler, grevi (yada lokavtı) zorlamışlar, anlaşmamakta özel bir itina göstermişlerdir.

Ancak yaklaşık 95 bin tekstil işçisini ilgilendiren toplu sözleşme uyuşmazlığında esas sorumlu hiç kuşkusuz tekstil sanayicilerinin finansal kapital zümresine dahil olan kesimdir. İşveren sendikasına büyük ölçüde hakim olan bu kesim, anlaşmazlığın yaratıcısı, yürütücüsü ve tabii, sorumlusudur. Nitekim kısa süre içinde diğer kesimlerle çatışmışlar ve onlara «ters düşüp» tepkilerine yo-

laşmışlardır. Tekelcilere «Büyük prodüksiyonlu işletmeler» diye bir «ad» takan ve büyük tekstil tekellerinin dışında kalan işverenler, sendikalarının «lokavt uygulamasına başlayın» talimatını açıkça dinlememişlerdir. Bursa'da dört işyerinde bu kamuoyuna da yansımış, İstanbul'da ise son anda «kamuoyuna yansımaları» önlenmiştir.

Üstelik diğer tali çelişkiler de bu krizle birlikte ortaya çıkmıştır. Tekstil sanayicileri arasında «yün» işleyenler ile «pamuk» işleyenler, trikotajcılar, ve kumaşçılar ile iplikçiler birbirlerine düşmüşlerdir. Hatta Trikotajcılar ayrı bir işveren sendikasında örgütlenmenin hazırlıkları içine girmişlerdir.

Özetlersek tekstil sanayindeki çok yönlü kriz yerli finansal kapitalin ve finansal kapitalle diğer sermaye kesimleri arasındaki ittifakların köksüzlüğünü, çürüklüğünü, emperyalist etkenler karşısında nasıl iskambil satolar gibi yıkılacaklarının kanıtı, belgesi olmuştur.

Tekstil İşçileri ve Sendikaları

Aynı krizin sendikalara ve sendikal mücadeleye yansısı ise Türkiye işçi sınıfının mücadelesinin bugün ulaştığı noktayı iyi göstermektedir.

Türkiye'nin en güçlü ikinci sendikası olan Teksif (110 bin üye) AP'li Genel Başkanına, daha karmaşık dış ilişkiler içindeki Genel Sekreterine rağmen hırcın bir ekonomik mücadelenin göbeğine itilmiştir. Tabandan yükselen

talepler, Teksif'i «kendine rağmen» eylemlere, siyasetlere yöneltmektedir. 50'yi aşkın işyerinde grev uygulamaya geçmenin (kimilerince intihar sayılan) güçlüklerini bile bile, grev kararı almışlar ve kilit fabrikalarda uygulamaya geçmişlerdir. Sıkıyönetim komutanlığının yasaklama kararına karşı verdikleri tepkiler pek yabana atılır «dozda» değildir. Kırk yılın «şike sözleşmecisi» Teksifi', bugün - kendisinin de ürktüğü - bir sendikal müca dele vermektedir.

Aynı konuları bir iki nokta dışında bu işkolunun ikinci

büyük sendikası Tekstil için de söyleyebiliriz. Üstelik daha ileri bir sendikal mücadele propagandası ile beslenmiş olan Tekstil Sendikasına bağlı işçiler, grev uygulaması ile ilgili olarak sendika merkezine daha yoğun baskılar yöneltmektedirler. Genel Merkezi basıp grev için yöneticileri zorlamaktadırlar.

Grev ve lokavtların yasaklanmasıyla, şimdilik toplam 95 bin işçiyi kapsayan uyuşmazlık «buzdolabına» konmuştur. Ancak bu, işin görünür yamıdır. Altın alta, işverenler toplu işçi çıkarılmaları ve özellikle «lider iş-

çi» kıyımlarını hızlandırmışlardır. İşçiler bunu «Sıkıyönetim fiili lokavt ortamını hazırladı ve gözyumuyor» şeklinde değerlendirmektedirler. Buna karşılık işçilerin giriştikleri iş yavaşlatma eylemleri ise, devlet kuvvetleri tarafından ezilmek istenmektedir.

Tekstil sanayiinde son aylarda ortaya çıkan bunalımın özeti kabaca budur. Sıkıyönetimin sona ermesinden sonra (belki de önce) ise, işçilerle, tekceli tekstil patronları arasında büyük bir hesaplaşma, gündemdedir.

28 Mart 1975

● TBMM Birleşik toplantısında Güneydoğu'da, dört ilde sıkıyönetim ilânı isteği 56 kabul oyuna karşılık 350 oyla reddedildi. CGP ve DP kabul, AP ve CHP red oyu verdiler. MSP ise parlamenterlerini serbest bıraktı. Halen sıkıyönetim altında olan dört ilde ise sıkıyönetim bir ay daha uzatıldı. Bu konuda bütün partiler kabul oyu kullandı. AP ve CHP'nin red oylarının Doğu'nun bu dört ilinde seçim ve seçmen hesaplarıyla ilgili olduğu sanılıyor.

● Devlet Demiryollarında yüzde 30 - 60 arasında zam yapıldı.

● Ankara'da 5 yüksek okul ve fakültede faşist komandolar saldırıya geçti. Turizm ve Ticaret Yüksek Okulunda, faşistler tarafından dövülen Veli Yıldırım adlı bir öğrenci, hastanede beyin kanamasından öldü.

● Güney Vietnam'da, ülkenin üçte ikisi Ulusal Kurtuluş Kuvvetlerinin eline geçti. Saygon rejiminin günleri sayılı.

● Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Emin Alpkaya, Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının elinde 1,5 milyar lira biriktiğini, ancak uçak yıpımına geçilemediği için, paranın değer kaybettiğini söyledi. Başkentte «uçak yapımı» yerine, «uçak satın alma» yönünde bir eğilim belirdi.

● Demokratik Parti'den beklenen istifalar gerçekleşti. Sadettin Bilgiç, Mutlu Menderes, Talât Asal, Nilüfer Gürsoy, Bahri Dağdas, Kubilay İmer, Ata Bodur, Abdullah Çilli ve Hasan Değer istifalarını bir deklarasyonla açıkladılar ve Milliyetçi Cephe hükümetini destekleyeceklerini belirttiler.

MİLLİYETÇİ CEPHE, HÜKÜMETİ KURUYOR

Egemen sınıfların aylardan beri süren hükümet bunalımını yeni bir noktaya vardı. Uzun direnmelerden, «millî koalisyona» tavsîye hatta

baskılarından, yeni formüller aranmasından, çeşitli yolların, manevraların denenmesinden sonra, Cumhurbaşkanını, nihayet, Milliyetçi cephe

lideri Demirel'e hükümeti kurma görevini verdi. Sermayenin iktidar alternatifi partiler konusunda tam bir uzlaşma içinde bulunmadığı,

net bir tercihi olmadığı; büyük kesimiyle, CHP'siz bir hükümetin yürümeceğini gördüğü ve ne yapıp yapıp CHP'yi hükümete ortak etmek istediği biliniyordu. Bir yanda CHP'li veya CHP des tekli bir hükümet; öte yanda AP, CGP, MSP, MHP'nin «milliyetçi cephe» hükümeti alternatifi vardı. Ve bu noktada sorun, finans kapitalin tercihinde düğümleniyor, bu tercih de bir türlü «netlik» hiç değilse «teklik kazanamıyordu. Büyük sermayenin bir kesimi, (tefeci bezirgânlığa en yakın ve tefeci bezirgânlıkla ortaklığın bozulmaması, tarihsel olarak çözülmekte olan bu ortaklığın yeniden onarılması tercihinde olan kesimi) Milliyetçi Cephe hükümetini destekliyordu. Finans kapitalin en gerici, en şöven kesimleriydi bunlar ve parlamenter bir faşizm özlemi içindeydiler. Böylece parlamenter ve demokratik görünüm altında, halkın uyanışı, emekçi halk muhalefeti, ekonomik demokratik mücadele engellenmeye çalışılacak, gitgide çözülen ve 1968-1969'larda AP'nin bölünmesine yol açan tefeci-bezirgân, ortaklığının yeniden onarılmasına ve kitlelerden, (olabildiği kadarıyla) bu yoldan oy sağlanmasına çalışılacak ve sömürden tefeci-bezirgânlığa pay ayırma bahasına, kitlelerin uyanışı, ekonomik demokratik mücadele engellenecekti. Geçtiğimiz günlerde TÖB-DER saldırılarından faşist komando saldırılarına kadar çeşitli olaylar, bu planın parçaları oldu. Milliyetçi Cephe'nin nasıl bir parlamenter faşizm cephesi olduğu her yeni olayda

ve hele Milliyetçi Cephe hükümetinin gündeme girdiği son günlerde daha bir açıklıkta ortaya çıktı.

Egemen sınıfların, özellikle tekelciler zümresinin diğer alternatifleri, düzenin varlığını sürdürmesi; AET ülkeleriyle, AET emperyalizmiyle tekelcilere yararlı ve kârlı olacak yeni ortaklık ve bağların kurulması ve sağlamlaştırılması; bazı «sol» yazarlarında öve öve bitiremedikleri «sanayi atılımının» (aslında tekelcilerin atılımının) gerçekleşebilmesi; tekelcilerin de içine girmiş buldukları bunalımın ve dar boğazın aşılabilmesi için, kitlelere belli tavizleri göze alan, bir çeşit sosyal demokrat alternatif. Bunun adayı da CHP olarak görülmüyordu. Yaygın küçük burjuva tabanına, orta burjuvazi ağırlığına rağmen, kısa süren iktidarının ilk birkaç ayından sonra, hele hele 1974 yazından ve Kıbrıs gelişmelerinden sonra tekelcilere büyük ölçüde yaklaşılan, içindeki tekelci kanadın ağırlığı gitgide artan, giderek tekelcilerin önemli ve etkili bir bölümünün siyasal alternatifini haline gelen CHP, artık kullanılmayan «düzen değişikliği» sloganlarına rağmen, bu düzenin ve tekelcilerin çıkarlarının en «akıllı» bekçisi olduğunu tıpkı Avrupa'daki benzerleri, Avrupa sosyal demokrasi partileri gibi, göstermiş ve gerekli görevi sağlamıştı.

Finans kapitalin CHP'li bir hükümetten yana olan kesimleri, dünya şartları (detant) ve Türkiye şartları (emekçi sınıfların hareketlenmesi ve demokratik muhalefeti) yüzünden bugün için pek mümkün

ve «yararlı» görmedikleri açık faşizm yerine, sosyal demokrat bir alternatifi tercih ediyorlardı. O zaman da, bugün için Türkiye'de tartışmasız kitle desteğine sahip; AET ülkelerinin nezdinde, özellikle Almanya'da tek muhatap alınabilecek «devlet adamı», AET emperyalizmiyle ilişkileri sağlamlaştırabilecek kişi olarak görünen, bütün bunlara ek olarak ordunun desteğine de sahip bulunan Ecevit'siz olamayacaklarını görebiliyorlardı. CHP'deki küçük burjuva ağırlığı, küçük burjuvazinin popülist özlemleri, «sol» çizgisi, «düzen değiştirme» hayalleri ve en önemlisi «demokratizm»i miğde bulandıran hususlar olmakla birlikte, çeşitli manevralarla dizginlenebilir, tekelci kanat tam hakim kılınabilir.

İşte aylardan beri süren hükümet bunalımı, aslında egemen sınıfların bu alternatifler ve bunların çeşitlemeleri içinde mümkün bir çıkış yolu aramalarından başka bir şey değildi.

Bunun ötesinde, artık herkes - olağanüstü gelişmeler ve müdahaleler olmazsa - erken seçimi kaçınılmaz görüyordu. Hatta seçimin kaçınılmazlığını en fazla bilenler Milliyetçi Cephe partileriydi. Öylesine biliyorlardı ki böyle bir erken seçime her takım hazırlıklarla gitmek, hele AP büyük ölçüde kaybetmiş olduğu kitle desteğini ve «prestij»i, birkaç aylık «icraatla» yeniden sağlamak istiyorlardı. CHP'ye gelince, o. Ağustos-Eylül 1974'lerde, Kıbrıs olaylarının kendisine, özellikle liderine sağlamış olduğu «ün ve şan»dan daha

kolay yararlanabileceğini, erken seçimi daha kolay koparabileceğini sanmıştı. Bu konuda belli bir başarısızlık olsa da, sonuçtan, yani erken seçimden emindi.

Böyle bir ortamda ve aylar süren bunalımdan sonra, nihayet DP + teknokratlar ve CHP'nin dışardan desteği formülü üzerinde anlaşıldı. DP böyle bir formüle kendi içinde kaçınılmaz olduğu artık görünen kopma ve bölmeyi engelleyebileceği düşüncesiyle ve bir erken seçimden önce iktidarda bulunmanın sağlayacağı yararlar için «evet» derken, CHP, de, erken seçim için «evet» diyordu.

Ancak tam bu sırada, Milliyetçi Cephe, hükümet kurmak üzere çoğunluğu bulabileceğini ve iktidarın kendisine verilmesi gerektiğini tekrarlıyor, Cumhurbaşkanı'nı sert şekilde eleştiriyordu. Üs telik, bütün sınıf ilişkisi ve ilişkileri bir yana bırakılsa sadece şekil olarak bile, DP + teknokratlar ve CHP'nin dışardan desteğine göre, dört partinin koalisyn hükümeti, varlığı iddia edilen burjuva demokrasisinin kurallarına ve prosedürüne daha uygundu.

Cumhurbaşkanı, pek de istemediği bilindiği halde, görevi Demirel'e verdiği hennüz Milliyetçi Cephe'nin hü-

kümeti kurabilecek güven oyununu sağlayıp sağlayamayacağı bilinmiyordu. Ve Cumhurbaşkanı'nın 226 oy garantisi istediği söyleniyordu. Demirel'in tek umudu ise, DP'den olacak kopmalardı. 10 gün, tam bir sinir harbiyle, her çeşit siyasal manevra ile, Ankara'da kurulan mebus pazarları ile, pazarlıklarla, toplantılarla, kulislerle, oyunlarla geçti. Kurdu, kuramadı, kuracak kuramayacak derken ve pek çok kimse Demirel'in DP'den yeteri kadar adam koparamayacağını, finans kapitalin en etkili kesimlerinin gerçek ve tek tercihi olmayan Milliyetçi Cephenin kolay kolay hükümet kuramayacağını düşündükçe, Ecevit'i bile bir ölçüde şaşkınlığı uğratan bir şekilde, Milliyetçi Cephe gerekli çoğunluğu buldu. Daha önce ayrılmış bir milletvekilikle birlikte 10 kişi DP'den koptu. Ecevit'in bu kopmadan bir gün önce, 12 Ekim'den evvel seçimlere gidilmeyeceği konusunda verdiği aslında taviz niteliğinde olan ve DP'deki kopmayı önlemeye yönelen teminat hiçbir işe yaramadı.

Milliyetçi Cephe'nin gerekli çoğunluğu bulabileceğinin anlaşıldığı gün, özellikle Ankara ve İstanbul'da olmak üzere, Türkiye'nin pekçok yerinde faşist komandolar saldırıya geçiyor ve Ankara'da

bir öğrenciyi öldürüyorlardı. Aynı sıralarda, Türkeş'in Gençlik Bakanlığı veya Gençlikle ilgili Devlet bakanlığını ısrarla istediği duyuluyordu. Yine Milliyetçi Cephe söylentisiyle birlikte yoğunlaşan demokrasiye yönelik baskılar, Devlet Güvenlik mahkemelerinin hızlı işleyişi, soruşturmaların, davaların, tutuklamaların çoğalması, 141 ve 142. maddelerin 12 Mart döneminde hatırlanan uygulamaları, kitap, gazete, dergi toplantılar birbirini izliyor, TSİP Ankara İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulundan iki kişi anti faşist bir toplantı ve Kissinger'in Türkiye'ye gelmesini protesto bildirisine de il gösterilerek 142. maddeden tutuklanıyorlardı.

Milliyetçi Cephe hükümet kurabilecek gibi görünüyordu. Finans kapitalin en şoven, en gerici kesimlerinin, bir ölçüde tefeci bezirgânlıkla yeni bir ortaklık denemesine girişmesi ve bu defa faşist saldırırganları, MHP'yi de vurucu güç olarak yedeğine alması, parlamenter faşizm olarak gelişeceğe benziyor.

Bir yandan, Milliyetçi Cephe bugün için ve herhalde kısa süreli olarak gündeme girerken, bir yandan da demokratik güçlerin gerçek, sıkı, sürekli işbirliği her zamankinden daha zorunlu, kaçınılmaz ve ertelenmez görev oluyor.

29 Mart 1975

● Faşistler tarafından demir çubuklarla dövülüp beyin kanamasından ölen öğrenci Veli Yıldırım için Ankara'da bir tören düzenlendi.

● Töb - Der İstanbul şubesi gece

yarısı 15 - 20 kişilik bir faşist grup tarafından saldırıya uğradı. Faşist komandolar, binanın camlarını taşlarla kırdılar ve içeride tahribat yaptılar.

● TBMM tarafından dört

güneydoğu ilinde sıkıyönetim ilânı reddedilince, hükümet bölgede olağanüstü sivil ve askerî tedbirler aldı. Güneydoğu Anadolu'da «sıkıyönetimsiz bir sıkıyönetim» olduğu ileri sürülüyor.

● Güney Vietnam'ın ikinci büyük

kenti Da Nang da devrimcilerin eline geçti. Saygön birliklerinin «ricat» ı, «fırar» a dönüştü.

● Demirel, Milliyetçi Cephe protokolünün hazır olduğunu Hükümetin birkaç güne kadar açıklanabileceğini bildirdi.

30 Mart 1975

● Devlet Güvenlik Mahkemesince tutuklanan Ülkü Ocakları Başkanı Muharrem Şemsek tahliye oldu. Şemsek verdiği demeçte «Bizim istihbarat ekiplerimiz devletin istihbarat ekiplerinden daha güçlüdür» dedi. Hakkında tutuklama kararı verildikten sonra uzun bir süre teslim olmayan Şemsek, teslim olmayı uygun bulmadığını söyledi ve «teşkilâtla ilâli işleri tamamladıktan sonra Devlet Güvenlik Mahkemesi yetkililerine teslim oldum» dedi.

● Güney Vietnam'ın ikinci büyük kenti Da Nang, Ulusal Kurtuluş

Kuvvetlerinin eline geçti. Kamboçya Devlet Başkanı Lon Nol ise ülkeyi terketmeye karar verdi. Yabancı kaynaklar, bu kararın alınmasında Amerika'nın ağır bastığını belirtiyorlar.

● AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, MC oluşturan partilerin liderleriyle yaptığı toplantıdan sonra Cumhurbaşkanına bilgi verdi. Demirel'in, Bakanlar Kurulu listesini bugün açıklaması bekleniyor. Sızan haberlere göre AP'nin 16, MSP'nin 8, CGP'nin 4, MHP'nin de 2 bakanlık alacağı söyleniyor.

31 Mart 1975

● AP Genel Başkanı Süleyman Demirel tarafından kurulan MC Bakanlar Kurulunu Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk onayladı. Kabinede AP'nin 16, MSP'nin 8, CGP'nin 4, MHP'nin 2 sandalyesi var. Süleyman Demirel koalisyon protokolü ile ilgili üç Başbakan Yardımcısıyla birlikte yaptığı basın toplantısında komünizmin Türkiye'yi tehdit eden bir tehlike olduğunu ileri sürdü.

● Northern Elektrik Fabrikası'nda 24 Şubat'tan bu yana süren direniş, DİSK'e bağlı Maden İş Sendikası ve İşverenler arasında imzalanan bir protokolla sona erdi. İşçiler atılan işçi arkadaşlarının tekrar işe alınması ve sendikalarının tanınması için direnişe geçmişlerdi. Direniş sonunda imzalanan protokolda işveren, atılan işçilerin işe alınmasını ve işçilerin sendikasını tanımak zorunda kaldı.

TÜSTAV